

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Περίοδος Δ' — Τόμος 1ος

Αθήναι, Μάρτιος 1947

Έτος 69ον — Αριθ. 7-13

Η ΑΓΙΑ ΗΜΕΡΑ

Τὴν ἡμέρα αὐτὴ ποὺ γιορτάζουμε τὴν ἐλευθερίαν μας, τὴν ἐλευθερίαν ποὺ, ἔχει μεταφορικὰ, ἀλλὰ κυριολεκτικὰ, μᾶς τὴν ἐξασφάλισε μὲ ποτάμια αἷμα ἢ γενιὰ τοῦ 21, μοῦρχεται στὸ νοῦ μιά παλιά μου ἐπιθυμία : νᾶγραφα λίγες λέξεις γιὰ τοὺς κληρικοὺς ποὺ ἐπαίξαν τὸν ρόλο τους σὰν καὶ πρὶν στὴν ἄγρια μας Ἐπανάσταση.

Ἡ ἐκκλησία καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐκράτησαν τὸ ἔθνος μας ζωντανὸ καὶ τὸ Κρυφὸ Σχολεῖο δὲν θάταν δυνατόν ἂν στὰ ὑπόγεια μοναστηριῶν καὶ ἐκκλησιῶν ἀφοσιωμένοι κληρικοὶ καὶ ἱερωμένοι δὲν ἐδίδασκαν τὰ Ἑλληνόπουλα τὸ ἀλφάβητο καὶ μαζὶ τὴν πιὸ στέρεη βάση γιὰ τὴν ψυχὴ τους, τὴν ἱστορίαν, τὴν ἐποχὴν ποὺ ὁ κατακτητὴς κανένα δὲν ἄφηνε νὰ λειτουργήσῃ Ἑλληνικὸ σχολεῖο.

Φάλαγγες εἶναι οἱ κληρικοὶ ποὺ κρεμάστηκαν, παλουκώθηκαν καὶ ἔδωσαν τὴ ζωὴ τους μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο γιὰ τὸ ἔθνος, γιὰ τὴν Ἐλευθερίαν του καὶ ἀγιά τοῦ Χριστοῦ τὴν Πίστιν τὴν Ἀγίαν. Ἀναριθμητοὶ ἐκεῖνοι ποὺ μαρτύρησαν ἀπὸ τὴν μιὰν ἄκρην τῆς γῆς ποὺ κατοικεῖ ὁ Ἑλληνισμὸς ὡς τὴν ἄλλην. Δὲν εἶναι λοιπὸν παράξενο ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν ποὺ βροντολάλησε τὸ καριοφίλι καὶ ἀστράψε τὸ γιαταγάνι, ἡ Ἐπανάσταση βρῖσκεται κάτω ἀπὸ τὴς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ κληρικοὶ καὶ ἱερωμένοι ἀγωνίζονται στὴν πρώτη γραμμῇ. Δὲν πρέπει νὰ τὸ ξεχνῶμε : Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος ἦσαν καὶ εἶναι πάντα ἀλληλένδετα. Γιατὸ καὶ στὴ Μονὴ τῆς Ἀγίας Λαύρας καὶ μὲ τὴ φωνὴ τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, ἐπισημοποιεῖται ἡ ἀνάστασις τοῦ ἔθνους. Ἡ Ἐπανάστασις ὁμῶς τοῦ 1821

άρχισε, πράγματι, στις 25 Μαρτίου με το κήρυγμα του Παλαιών Πατρών Γερμανού. Τα παιδιά που διαβάσουν τις γραμμές αυτές αν δεν το ξέρουν πρέπει να το μάθουν ότι η Επανάσταση άρχισε ημέρες δόκκληρες νωρίτερα. Η επισημοποίησή της στις 25 Μαρτίου έχει συμβολική έννοια. Με την άνοιξη και τον Εὐαγγελισμό, με την ἀναμόρφωση δηλαδή του ανθρώπου, ἀναμορφώνεται και το Ἑλληνικὸ ἔθνος. Ἀποτινάσσει τὸ ζυγό, ἀποκηρύσσει τὴ σκλαβιά και παίρνει τὴ σειρά του ἀνάμεσα στὰ ἄλλα ἐλεύθερα ἔθνη.

Δὲν θὰ θελήσω νὰ γράψω πόσες συζητήσεις ἔχουν διεξαχθῇ γιὰ τὴν ἀκριβὴ ἡμέρα πού ἀρχισε ἡ Ἐπανάσταση, ἀκόμη και γιὰ τὴ Μυσταγωγία τῆς Μονῆς Ἀγίας Λαύρας, πού θέλησαν πολλοὶ νὰ μνησθεύσουν, ἀν πράγματι ἔγινε και εἶχε τὴ μορφή πού τῆς δίνουν.

Ἐχω τὴ γνώμη πὼς μερικὰ πράγματα δὲν πρέπει νὰ θίγονται. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς με τὴν ποίηση τῆς ψυχῆς του και τὴ λαχτήρα του νὰ συνδέσει τὴν Ἐλευθερίαν του με τὴν ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ νὰ ξαναγίνει Ἐθνος ἀνεξάρτητο και αὐτεξούσιο, ζωγράφισε ἔτσι τὴ σκηνὴ τῆς Ἀγίας Λαύρας: Ὑστερα ἀπὸ τὴν δλονύκτιο κατανυκτικὴ ἀκολουθία πού ἐψάλλε στὸ καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου και πού παρηκολούθησαν ὅλοι οἱ καλόγεροι και οἱ διάκονοι και πολλὰ παλληκάρια, ὁ Παλαιὸν Πατὴρ ἐπῆρε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἡγουμένου Καλλίνικου τὸ λάβραρο. Τὸ λάβραρο αὐτὸ εἶχε κεντηθεῖ στὴν Πόλη τοῦ 16ου αἰῶνα, εἶχε σταλεῖ στὴν μονὴ και ἐχρησίμευε ὡς προκάλυμμα τῆς Ὠραίας Πύλης. Ἡ κεντημένη εἰκόνα παριστάνει κοιμισμένη σ' αἰῶνες αἰῶνων τὴν Θεοτόκο, δόλγυρα σκύδουν τὸ κεφάλι ἄνδρες και γυναῖκες, πᾶν δὲ πετᾷ ἄγγελος και πᾶν ἀπὸ αὐτὸν σκύδει ὁ Σωτὴρ κρατῶντας μικρὸ ἀνθρώπινο σῶμα. Ἀκόμα πιδ ψηλὰ φαίνονται ἄγγελοι και ἄγιοι τῆς Ἐκκλησίας μέσα στὰ σύννεφα. Ὁ Γερμανὸς τὸ εὐλόγησε και στάθηκε μπροστὰ στὴν Ὠραία Πύλη. Ὅλοι τότε ἐγονάτισαν και ὁ Παλαιὸν Πατὴρ, ἀφοῦ ἔκανε τὸ γύρο τῆς Ἐκκλησίας ψάλλοντας τὸ τροπάριο «Ὁ ὕψωθεις ἐν τῷ Σταυρῷ», ἐξῆλθε στὸ προαύλιο, ἔβου ἀντιλάλησαν ἀμέσως τὰ καρσιφίλια μόλις ἐπρόβαλεν ὁ Ἱεράρχης. Ἐκοινωνήσαν ὅλοι οἱ παριστάμενοι, ἐκήρυξεν ὁ Γερμανὸς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Ἐθνους και βροντοφώνησε: «Ἐλευθερίαν ἢ θάνατος, ἀδελφοί! Ὁ Θεὸς ἀς

εὐδοῶσει τὸν ἀγῶνα μας». Καὶ ἀφοῦ ἄφησε ὅλους τοὺς καινοὺς μαχητὰς τῆς Πατρίδος ἐλεύθερους νὰ νηστεύουν ἢ νὰ μὴ νηστεύουν, ἄρχισε κάτω ἀπὸ τὸν πλάτανο τῆς αὐλῆς τοῦ μοναστηριοῦ νὰ εὐλογῇ ἕνα ἕνα τὰ παλληκάρια, ὡς τὴν ὥρα πού κάθησαν ὅλοι στὸ κοινὸ τραπέζι. Στὸ τέλος, ἔχοντας ἐπικεφαλῆς τὸ λάβραρο, ἐβάδισαν οἱ Ἕλληνες πολεμιστὰι κατὰ τὸν Καλαβρύτων.

Ἔτσι, ξεύρωμε ἀπὸ προφορικὴ και ἀπὸ γραπτὴ παράδοση ὅτι εὐλογήθηκε τὸ λάβραρο τοῦ 21 στὴν Ἀγία Λαύρα, και ὅσο και ἀν οἱ σημερινὲς μελέτες πᾶνε νὰ ποδείξουν ὅτι συνέβησαν τὰ πράγματα, διαφορετικὰ, στὴν Ἑλληνικὴ ψυχὴ θὰ μένει ριζωμένη αὐτὴ ἡ παράδοση, γιατί συνδέει τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἐθνους, με τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἀνθρώπου γένους πού προοιώνιζε ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως πολλὰ ἐπεισόδια πείθουν ὅτι ἡ Ἐπανάσταση εἶχε ἀρχίσει ὄχι μόνο ἀπὸ τὸ Φεβρουάριο στὴ Μολδαυία με τὸν Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη, ἀλλὰ και στὴν κυρίως Ἑλλάδα, μέρες δόκκληρες πρὶν ἀπὸ τὴς 25 Μαρτίου. Γιατὶ εἶχαν μὲν ἀποφασίσει οἱ πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου πού συνήλθαν στὴ μονὴ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου κοντὰ στὸ Αἶγιο, στίς 26 Ἰανουαρίου, νὰρχίσουν τὸν ἀγῶνα, ἀν ὑπῆρχε λόγος νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ ἐναρξιν, στίς 25 Μαρτίου, ἀλλὰ πολλὰ γεγονότα ἐπέβαλαν τὴν ἐπίσπευση. Τὸ μυστικὸ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας εἶχε προδοθεῖ και οἱ Τούρκοι βάλθηκαν νὰ παίρνουν μέτρα γιὰ νὰ κρατήσουν σὲ ὑποταγὴ τοὺς ραγιάδες. Μετακινούσαν στρατὸ, καλοῦσαν στὴν Τρίπολι γιὰ νὰ τοὺς ἔχουν στὸ χέρι τοὺς προεστούς και τοὺς ἀρχιερεῖς και οἱ ἴδιοι ἔκλειναν τὴς οἰκογενεῖς τους στὰ κάστρα και στὴν Τριπολιτσά.

Πρῶτος πού χτύπησε τοὺς Τούρκους ἦταν ὁ Νικόλαος Χ. Σολιώτης. Αὐτὸς με τὸν Ἀναγνώστη Κοραῆ χτύπησε στίς 16 Μαρτίου στὴ θέσιν Πόρτες κοντὰ στὰ Καλάβρυτα μερικὸς γυφτοχαρακτῆρας — δηλαδὴ εἰσπρακτορας — και τρεῖς Τούρκους Τριπολιτσιώτες πού πήγαιναν γράμματα τοῦ τοποτηρητοῦ τῆς Τριπολιτσᾶς στὸν διοικητὴ τοῦ Μωριά, Χουρσὴτ πασά, πού βρισκόταν τότε στὰ Γιάννενα. Ὁ ἴδιος χτύπησε και σὲ διάφορα ἄλλα σημεία πολλοὺς Τούρκους και ἐπίασε τοὺς πρώτους αἰχμαλώτους τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνα. Τὴν ἐπομένη και τὴν μεθεπομένη

ἔχομε ἄλλες ἐπιθέσεις κατὰ τῶν Τούρκων. Στίς 17 κινεῖται ὁ Χονδρογιάννης και σὲ συνέχεια σημειώνονται διάφορες μεμονωμένες ἐπιθέσεις, ἐνῶ στίς 23 ἐπαναστατοῦν οἱ ὄρεινὲς περιοχὲς τῆς Γορτυνίας, και στίς 22 ἡ Λακωνία. Ἀνάλογα ἐπεισόδια εἶναι γνωστὰ σὲ πλεῖστα ἄλλα σημεία τῆς Πελοποννήσου. Ἡ πρώτη οὐσιαστικὴ νίκη τῆς Ἐπαναστάσεως ἦταν στὴν Καλαμάτα στὴν ὁποία ἐμπήκαν στίς 23 Μαρτίου 2000 Μανιάτες με τὸν Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη και 3000 ἄλλοι ἐπαναστάτες με τὸν Ἀναγνωσταρά, τὸν Παπαφλέσσα, τὸν Μῆτρο Πέτρεβα και λοιποὺς ἀρχηγούς. Ἔτσι πραγματοποιήσαν τὸ σύνθημα τῶν ἐπαναστατῶν «Τούρκος μὴ μένει στὸ Μορηῶ, μήτε στὸν κόσμον ὅλο».

Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 21, ἀδιάφορα πρὸς τὸ συμβολισμὸ τῆς 25ης Μαρτίου δὲν ἀρχισε τὴν ἡμέρα αὐτὴ, ἀλλὰ νωρίτερα. Ἰσως νὰ παραδεχθούμε και μεῖς ὅτι ἡ 18η Μαρτίου εἶναι ἡ ἡμέρα πού πρέπει νὰ θεωροῦμε ὅτι ἐσήμανε τὴν ἐναρξιν τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνα. Αὐτὴ τὴν ἡμερομηνία δίνει τουργικὸ ἐγγράφο «πρὸς τοὺς ραγιάδες τῆς Καρύταινας», στὸ ὁποῖο ἀναφέρονται οἱ ἐπιθέσεις γύρω ἀπὸ τὰ Καλάβρυτα. Ὅμως θὰ τὴν πῶ ἄλλη μιὰ φορά: Τίποτε δὲν θὰ μωρέσει νὰ οὐδύσει ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ ψυχὴ τὴν ἀγιότητα τῆς ἡμέρας πού λέγεται 25 Μαρτίου.

ΧΡ. ΕΜ. ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗΣ

ΒΡΑΔΥΝΟ

Ὅταν βραδυᾷξη και γλυκὰ
τὸ πρῶτο ἀστέρι ἀνάβῃ,
Ποὺ τρεμοσβεῖ ὁλομόναχο
στὸ βραδυὸν οὐρανὸ,
Και τὴν ψυχὴ μου ἔτσι ἔρημη
νοιῶθω σ' ἐν ὠκεανῷ,
Σὰ μιὰ ψυχὴ στὴ θάλασσα
πού ἀφίνει ἕνα καρᾶβι.

Ἀφίνει πίσω και τραβᾷ
τὸ δρόμο του' και νάτο!
Σὰ φαντασμαγορία γλυστῶ
και μ' ἀγνοεῖ πάντα ἐμένα,
—Τὴ μιὰ ψυχὴ στὴ θάλασσα,—
κόσμο, φορτίο γεμᾶτο,
Πανηγυρίζοντας, θαρρεῖς,
με φῶτα ὄλ' ἀναμμένα. . .

Μὰ στὸ κατῶφλι τοῦ σπιτιοῦ
σὰ φτάσω με καὶμό,
Ἐσεῖς φωνοὺλες παιδικῆς,
ἀνθὴ στὴν ἀγκαλιά μου,
Ἡλιο χρυσάφι χύνετε βαθειὰ
μέσ' στὴν καρδιά μου!
Και τὸ καρᾶβι τ' ἀσπλάχνο
πάει, σβύνει. . . τὸ ξεχνῶ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἀγαπητοί μου,

ΣΦΑΛΩΣ θὰ ἐδιδάσκατε, ἢ θὰκούσατε πὼς ἡ Ἀμερικὴ ἀποφάσισε νὰ βοηθήσει τὸν τόπο μας σὲ τέτοιο βαθμὸ πού νὰ ἀπορέσει νὰ ὀρθοποδῇ και νὰ ἰδῇ ἐπὶ τέλους Θεοῦ πρόσωπο. Δὲν θὰ χρειάζεται, βέβαια, νὰ σὰς πῶ ἐγὼ τί ἔχει κάνει ὁ τόπος αὐτὸς πού λέγεται Ἑλλάς και τί εἰσέπραξε γι' ἀντάλλαγμα. Ὅλοι μαζί ἐξήσαμε τὴς ἡμέρες τοῦ πολέμου, τὴ μεγάλη αὐτὴ ἑλληνικὴ δόξα, τοὺς ἀτέλειωτους και φοβεροὺς αὐτοὺς μῆνες τῆς κατοχῆς, τὴς δραματικῆς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐδδομάδες, και τώρα ζοῦμε αὐτὸ τὸ μαράζωμα πού δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ σταθοῦμε στὰ πόδια μας, νὰ νοιώσουμε τὴ θαλπωρὴ τοῦ ἡλίου μας, τὴν ὁμορφίαν τῶν βουνῶν μας, τὴ μαγεῖαν τῆς θάλασσας μας, νὰ γιατρέψουμε τὴς πληγῆς μας. Λιμάνια δὲν ἔχομε, γέφυρες δὲν ἔχομε, δρόμους δὲν ἔχομε, τὰ περισσότερα ἐργαστάσια δὲν λειτουργοῦν. Ὅλα αὐτὰ τὰ κατέστρεψαν με σύστημα και μέθοδο οἱ γερμανοὶ και ἱταλοὶ. Μᾶς ἐτιμωροῦσαν, ἔτσι, γιατί ἐμεῖς ἐδώσαμε στὴ Βέρειο Ἡπειρὸ τὴν πρώτη νίκη στοὺς συμμάχους, τὴν ἐποχὴ πού τὸ χιτλερικό θηρίο ἦταν στὸν κολοφῶνα τῆς δόξας του και ὑπερτέρωσα με τὴν ἀμυνὰ μας στὰ ὄχυρά τῆς Μακεδονίας και στὴν Κρήτη τὸν καιρὸ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν τελειωτικὴ νίκη.

Ἡ καταστροφὴ πού προκάλεσαν στὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχει τὴν ὁμοίαν τῆς σὲ καμμιά χώρα ἀπὸ ὅσες κατὰκτησαν. Ἐρείπια ἀπὸ μόνον ἐρείπια προβάλλουν δόλγυρά μας. Ὅσοι ἀπὸ σὰς βρίσκονται στὴν Κρήτη θάχετε δεῖ τὸ λιμάνι τοῦ Ἡρακλείου και θὰ τὸ ξέρετε πὼς ὑπάρχουν ἢ καλύτερα ὑπῆρχαν χωριὰ στὴ Μεγαλόνησο πού τὰ ξύριζαν, κυριολεκτικὰ, οἱ γερμανοὶ ἀπὸ τὸ πρῶτο τῆς γῆς. Ὅσοι βρίσκονται στὴ Θεσσαλονικὴ θάντικρύζουν κάθε μέρα τὰ βυθισμένα στὸ καταστραμμένο λιμάνι πλοῖα και ὅλοι, ὅπουδήποτε κι' ἀν βρισκόσαστε, στὴ Θεσσαλία, στὴν Ἡπειρὸ, στὴν Στερεὰ θάχετε τρανὰ τὰ δειγμάτια τῆς χιτλερικής και τῆς μουσσολινικής 만ίας. Ὑστερα ἀπὸ τέτοια καταστροφὴ εἶναι

φανερὸ πὼς ἡ Ἑλλάδα μόνη τῆς δὲ μπορούσε νὰ νοικοδομήσει τὸ ρημαγμένο τῆς σπῆτι. Ἡ Ἑλλάδα δὲ πὼς ἀργότερα με τὴ βυζαντινὴ τῆς αὐτοκρατορίας ἐπὶ χίλια χρόνια συγκατατοῦσε τοὺς βαρβάρους ἀπὸ τὸ βορρὰ και τὸ νότο, ὅπως με τὸ 21 σάλπισε τὸ σάλπισμα τῆς Ἐλευθερίας σ' ὅλη τὴν Εὐρώπην, ἔτσι και στὸ 1940 ἔδωσε τὸ ὕψιστο παράδειγμα θάρρους, ἀνδρισμοῦ και ἐλευθεροπροσύνης και ἔσωσε με τὴ θυσίαν τῆς τὸν κόσμον. Μόνον πού τὸ πλήρωσε βαριά, τόσο βαριά, πού δυὸ χρόνια μετὰ τὴ Νίκη, τὰ ἐρείπια νᾶναι πάντα ἐρείπια, ἀναρίθμητες οἰκογενεῖες θρηνοῦν τοὺς φιλάτους τῶν, ἀτέλειωτες φάλαγγες εἶναι τὰ φυματικά παιδιά.

Γιὰ ν' ἀρχίσῃ ἡ ἀνοικοδόμησις, τὸ ξεκαθάρισμα τῶν ἐρειπίων, γιὰ νὰρχίσει τὸ θεμέλιωμα γεφυριῶν και δρόμων, χρειάζονταν χρήματα, πολλὰ χρήματα και ἡ Ἑλλάδα μας δὲν εἶχε τίποτε ἄλλο ἀπὸ μιὰ δάφνη, πού κι' αὐτὴ τῆς ἀμφισβητοῦσαν οἱ γείτονές τῆς. Οἱ «ἰσχυροὶ τῆς γῆς» ὅπως ἔγραφαν στὰ παλιότερα χρόνια οἱ ἐφημερίδες, λησμονήσαν ὅπως καὶ ὅσους, τὸ ἀληθινὸ δλοκαύτωμα τῆς Ἑλλάδας. Πικρία πλημμύρισε κάθε ἑλληνικὴ καρδιά, τὸ φαρμάκι ἀνέβαινε στὰ χεῖλη. Γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος ταῖριαζαν ὅσο ποτὲ ἄλλοτε οἱ στίχοι τοῦ Σολωμοῦ:

Ἀνισχυισμένε μου λαέ,
καλὲ κι' ἀγαπημένε,
πάντοι' εὐκολοπίστευτε
και πάντα προδομένε.

Μὰ τὴν ὥρα αὐτὴ τῆς μεγάλης πίκρας, τὴν ὥρα αὐτὴ πού ὁ Ἑλληνισμὸς ἀντλοῦσε μόνο ἀπὸ τὴ χαλῶδωμένη του ψυχὴ και ἀπὸ τὰ διδάγματα τῆς ἱστορίας του, τὴν ἀντοχή, τὴν ὥρα αὐτὴ ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ Προέδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, Τροῦμαν: «Ἕλληνες, εἶπε, ξεῦρω τὴς συμφορῆς σας, τὰ παθήματά σας, τὴς ἀνάγκης σας, τὴ συμβολὴν σας στὴ Νίκη και τὸν Πολιτισμὸ. Δὲν θὰ σὰς ἀφήσω νὰ χαθῇτε, γιατί ἀν χαθῆτε εἶς δὲν εἶναι πού χάνεται ἕνα ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα ἔθνη τοῦ κόσμου, μὰ προσβάλλεται ὁ πολιτισμὸς τοῦ σημερινοῦ κόσμου, γιατί ἐσεῖς ἐδιδάξατε τί θὰ πῇ Ἐλευθερία και Ἠθική, ἀπὸ τὸν καιρὸ πού οἱ τριακόσιοι ἔπεφταν στίς Θερμοπύλες. Ἡ Ἀμερικὴ θὰ σὰς βοηθήσῃ νὰ στηριχθῆτε, νὰ ξαναβρῆτε τὸ δρόμό σας κι' ἔτσι νὰ σὰς ξεχρεωθῇ μικρὸ μόνο μέρος τῆς

ἀφειλῆς πού ἔχει πού ἔχει πρὸς σὰς ὅλος ὁ κόσμος. . .»

Φαντάζομαι, νὰ καταλαβαίνετε ποῖα βαθύτερη ἐννοία κρύβουν τὰ λόγια τοῦ Προέδρου Τροῦμαν, ποῖο ἠθικὸ διδάγμα ἀπορρέει. Δὲν ἀμείβονται τὰ ἄτομα με τὴν ἀμερικανικὴ ἐνέργεια, ἀλλὰ ἡ ἑλληνικὴ στεφανώνεται ἀρετὴ γιὰ τὰ ὅσα ἔπραξε ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπὸ τὸν καιρὸ πού ἡ γραπτὴ ἱστορία μνημονεύει ἀγῶνες γιὰ τὴν Ἐλευθερίαν, τὸν Ἀνθρωπισμὸν και τὴν Ἀνθρωπότητα. Δὲν ἀμείβονται τὰ ἄτομα, ὅπως και στὰ 1821 δὲν ἐσκόπευε νὰ τὰ ἀμείψει. Καὶ τότε ἡ Ἑλλάδα διεξήγαγε ἕναν ἀγῶνα ζωῆς ἢ θανάτου. Ὀλόμωρη, ὕστερα ἀπὸ τετρακόσια χρόνια σκλαβιάς, χωρὶς ὅπλα, χωρὶς βοηθοὺς, χωρὶς συμμάχους, με μόνους συντρόφους τὴν Πίστην και τὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ, βάλθηκε νὰ σπάσει τὴς ἀλυσίδες, πολεμῶντας ὄχι μόνο τὸ Δυνάστη, ἀλλὰ και τὴν Ἱερὴν Συμμαχίαν, τὸ συγκρότημα τῶν Κρατῶν, πού εἶχε ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ καταπολεμήσει κάθε ἐπανάστασιν, δίκαια ἢ ἀδίκην. Ἐπὶ δόκκληρα χρόνια κράτησε ὁ ἀγῶνας και τὸν πλήρωσε ἡ φυλὴ μας με 250.000 κορμιὰ και ὅπως τώρα με ἐρείπια ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ὅπου ἀστράψε τὸ καρσιφίλι. Ἐκεῖνο πού λένε σήμερα φιλελευθερισμὸς, ἀρχισε νὰ συγκλονίξῃ τοὺς πιεζομένους λαοὺς με τὴς ἀναλαμπὲς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης. . . Σὲ κεῖνα τὰ φοβερά χρόνια, ἀνάμεσα στὰ λίγα Ἐθνη πού ἐδοθήσαν τὸν Ἑλληνισμὸν ἦταν ἡ Ἀμερικὴ, πού λίγα χρόνια νωρίτερα εἶχε κι' αὐτὴ ἀποκτήσει τὴν ἐλευθερίαν τῆς. Με χρήματα, με ἐφόδια, με τρόφιμα, με τὴν ἠθικὴ υποστήριξιν τῆς, με τὴν ἀποστολὴν πολεμικοῦ ὀπλοῦ, με χίλιους ἄλλους τρόπους ἐδοθήθη τὸν Ἑλληνικὸν Ἀγῶνα.

Ὁ Πρόεδρος Τροῦμαν συνεχίζει τὴν παράδοσιν πού καθιέρωσε ὁ τότε Ἀμερικανὸς Πρόεδρος: τὴν παράδοση τῆς Ἐλευθερίας και τῆς Τιμῆς. Οἱ τίμιοι λαοὶ θὰ ἔχουν στὴν ἐνέργειάν τους ἕνα μάθημα, σὰν ἐκεῖνα πού γράφει ἡ ἱστορία με γράμματα χρυσά.

Σὰς ἀσπάζομαι ΦΑΙΔΩΝ

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΕΧΘΡΟΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΥΠΟ L. LAMBRY

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

— Σε λιγάκι μικρό μου. Άμα κάνεις υπομονή και δε φοβάσαι θα φτάσουμε γρήγορα κοντά της.

— Μά δε φοβάμαι πιά, αποκρίθηκε το μωρό. Άφού ούτε εσύ, ούτε ο Ντίκ φοβάστε!

— Μπράβο Λευκή, τής είπε η μεγάλη. Είσαι ένα γενναίο κορίτσι. Γι' αυτό θα σου πω ένα μυστικό. Σε λίγο το καράβι μας θ' αρχίσει να κουνιέται πολύ, αλλά και πάλι να μην τρομάξεις. Δεν πρέπει ο Ντίκ να νομίσει πως δεν είμαστε άφοβες σαν και κείνον.

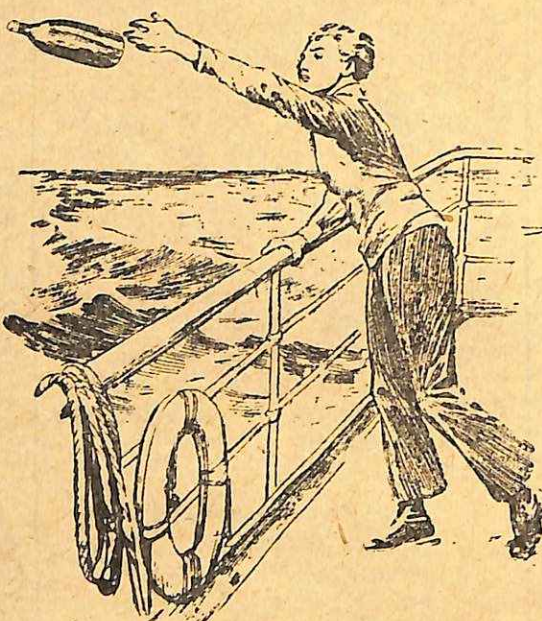
— Μά γιατί θα κουνηθεί το καράβι μας;

— Γιατί τα κύματα είναι θυμωμένα. Έμεις όμως δεν θα το νοιώσουμε όλο αυτό το κακό. Θα κατεβούμε σε μια ωραία καμπίνα και θα βρούμε ένα μεγάλο βιβλίο με πολλές ζωγραφιές. Εκεί κάτω δεν θα μας ένοχλούν τα κύματα και θα σου διαβάσω την ιστορία της «Λίνας και της λαφίνας».

— Ναί, ναί, έκανε το κοριτσάκι χτυπώντας ένθουσιασμένο τα χεράκια του. Τη «Λίνα και τη λαφίνα» την άκουσα πολλές φορές απ' τη μαμά, αλλά μου άρесе και θέλω να την ξανακούσω.

Το καράβι άρχισε να κουνιέται δυνατά, τόσο που οι δυο μικρές φιλενάδες δεν μπορούσαν να σταθούν στα πόδια τους. Με πολύν κόπο κατάφεραν να φθάσουν στη καμπίνα του κυβερνήτη. Τίποτα σχεδόν δεν υπήρχε μέσα εκεί. Κάτι μικροπραγματάκια μονάχα που άφήσανε οι Γερμανοί κατρακυλούσαν με θόρυβο από γωνιά σε γωνιά. Μια φοβερή φουρτούνα άρχισε έξω. Ο ούρανός έπαιρνε περίεργα χρώματα και ο ήλιος είχε κρυφτεί έντελώς πίσω από βαρεία μολυβένια σύννεφα. Ο άνεμος μούγκριζε υπόκωφα απ' όλες τις μεριές κι' ο δρίζοντας σκοτεινιάζε απειλητικά.

Ο νεαρός Ντίκ Γκόρντον, άφοβος και σιωπηλός σά δοκιμασμένος καραβοκύρης, έτρεχε πάνω κάτω στο κατάστρωμα. Επιθεώρησε τις τρίγες της κόφας και βεβαιώθηκε ότι οι κροûγες της κολύμπας και των βέντων των κάτω ξαρτιών ήταν σε κατάσταση πολυ καλή και ότι στήριζαν τα ρέλια, αν και το μπομπρέσο ήταν έντελώς χαλασμένο από

«Ο Ντίκ πέταξε τη μπουτίλα στη θάλασσα...»

φορο, σαν ένα πουλι της θύελλας, προχωρούσε γοργά καταπάνω στον άερα.

Άξαφνα μια δυνατή βροχή ξέσπασε τριγύρω. Λες και ανοίξανε ψηλά οι άγριοι καταρράκτες και θέλανε στο τρελλό κατέδαμά τους να παρأسσουν στο θάνατο ό,τι τους εμπόδιζε το δρόμο. Η θάλασσα που λίγο πρωύτερα είχε κύματα σά λέπια, τώρα είχε πάνω της ένα παχύ τομάρι και μια τδ ανέδαζε τρομαχτικά, μια τδ κατέδαζε βαθειά, σά ν' ανοίγανε άβυσσάλεα στόματα που θέλανε να καταπιούν το σύμπαν.

Σκοτισμένους λιγάκι ο Ντίκ, ρωτούσε τδν έαυτό του αν θα μπορούσε ν' ανθέξει ως τδ τέλος. Φοδδταν προπαντός τδν άνεμο που έσπρωχνε

το καράβι με τρελλή μανία, έδω και εκεί σαν καρυδότσουφλο. Ένοιωθε έναν άόρατο και τρομερό κίνδυνο να τδς άπειλει. Γιατί τδ «Πράνσιγκ» δίχως κυβερνήτη και τιμόνι, έγερνε κάθε τόσο πότε από τη μια μεριά και πότε από την άλλη μεριά, μ' έναν τρόπο που θα νόμιζε κανείς ότι θα χανόταν μέσα στο βυθό. Όμως και πάλι άπότομα σηκώνονταν άνάμεσα από τα πελώρια κύματα, και τότε έλεγες πως σε μια στιγμή θάναποδογούριζε η τδ σκάφος θα έσπαζε στα δυό.

Ο νεαρός καπετάνιος σύρθηκε ως τδ μεγάλο κατάρτι με τα γόνατα. Τδν τύφλωνε η βροχή καθώς προχωρούσε πάνω στο κατάστρωμα που ήταν ανοιχτό απ' όλες τις μεριές. Τα χέρια του είχαν ματώσει. Δίχως όμως να σκέπτεται τδν πόνο, σηκώθηκε όρθός, άρπαξε ένα σκονινι από μια γωνιά κι' έδεσε τη μέση του με τη μιάν άκρη, ένω την άλλη τη στερέωνε πάνω στις γκαβίλλιες του πομπρέσου. Άσφαλισμένος έτσι από τδ φόβο μην τδν πετάξει ο άέρας στη θάλασσα άρχισε να λύνει τδς κόμπους που έδεναν τδ πανι που φούσκωνε ψηλά στο κατάρτι. Ά μάθητος καθώς ήταν, δυσκολεύθηκε πολυ να βρει τδ μηχανισμό του άνεδοκατεδάσματος. Τδ σκονινι περνούσε μέσα από τα καρούλια του μακάρα που τδν μπερδεύανε. Άπελπισμένος άρχισε να τδ τραβάει προς τα κάτω. Ο κόπος του όμως έμενε δίχως αποτέλεσμα. Τί μπορούσε να κάνει ένα δλομόναχο παιδι μέσα στο ξέπασμα της βροχής, της θάλασσας και του άέρα; Άκόμα και η δύναμη πολλών μαζί ναυτικών δε θα μπορούσε να κάνει τίποτα.

— Ο Θεός βοηθός! μουρμούρισε άνάμεσα στα δόντια του. Εκτός από κανένα θαύμα δεν περιμένω πιά σωτηρία!

Την ίδια στιγμή η Άννούλα, προσπαθούσε να δώσει θάρρος στη μικρή της φίλη. Παρ' όλη την ύπόσχεσή του, τδ μικρό κοριτσάκι άρχισε να κλαίει κι' ο φόβος τρεμούλιαζε στα μάτια της.

— Φοδδμαι, άρχισε να ξεφωνίζει βλέποντας τα πράγματα της καμπίνας να χοροπηδάνε με τδ τρελλό σκαμπανέδασμα του καραβιού. Θα πνιγούμε και δεν θα δω ποτέ πιά τη μανούλα μου!

— Δεν υπάρχει κανένας φόβος χρυσή μου. Μην κάνεις έτσι, παρα-

καλούσε η Άννούλα με φωνή πνιγμένη απ' την ταραχή.

Ήθελε να δώσει θάρρος στη Λευκή, μά και η ίδια δεν ένοιωθε καλά τδν έαυτό της. Ήταν χλωμή και οι δυνάμεις της σιγά-σιγά λιγοστεύανε.

— Φοδδμαι, επαναλάμβανε η μικρή και βούλωνε τ' αυτιά της να μην άκούει τί γίνεται έξω.

Η Άννούλα, την ξαναπήρε στην άγκαλιά της κι' άνοιξε τδ βιβλίο της «Λίνας και της ελαφίνας», που έτρεξε και πήρε από τη δική της καμπίνα μια στιγμή που ο άνεμος είχε κοπάσει για να ξανάρθει πιδ τρομερός. Καμμιά όμως απ' τις δυό τους δεν είχε διάθεση να κοιτάξει τις πολύχρωμες ζωγραφιές του. Ένα υπόκωφο βουητό άναστέτλωνε τδ σύμπαν. Τότε με ξεφυτισμένη φωνή η Άννούλα άρχισε να τραγουδεί και να νανουρίζει τη μικρή της φιλενάδα, που έξακολουθούσε να κλαίει άπαρηγόρητα. Οι φωνές τους είχαν έννοθει μέσα στο ακατάπαυστο βουητό.

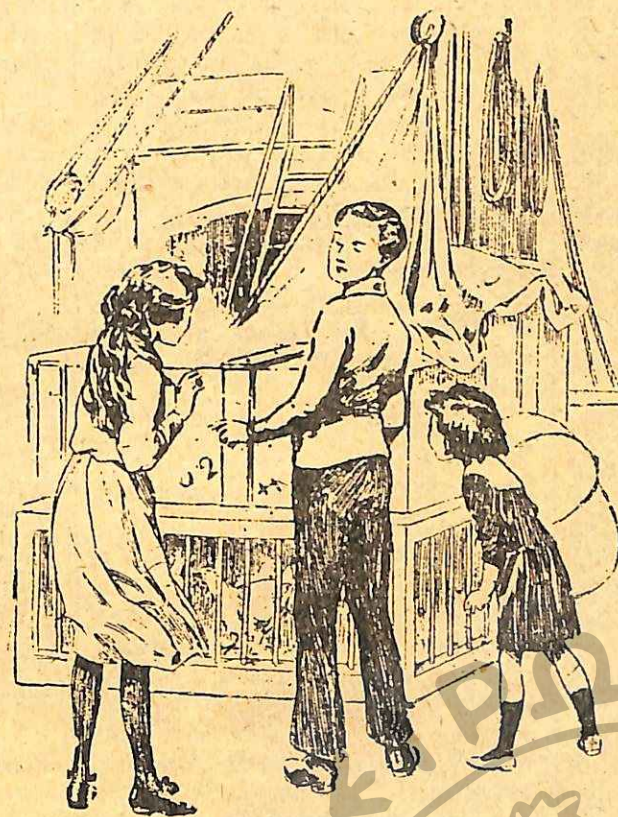
Στο κατάστρωμα, ο Ντίκ Γκόρντον, δεμένος πάντα απ' τη μέση με τδ σκονινι, προσπαθούσε με πείσμα να λύσει τδς κόμπους του πανιού και να τδ κατεβάσει όσο μπορούσε χαμηλότερα. Αυτό θα έκανε να λιγοστεύει κάπως η τρελλή ταχύτητα του καραβιού. Φέρεσε ένα παλιό ναυτικό άδιάδροχο που είχε βρει εκεί κοντά του, πέρασε την κουκούλα στο κεφάλι του κι' άσφαλισμένος κάπως απ' την βροχή και τα πελώρια κύματα που τδν λούζανε, είχε πέσει στην άνώφελη δουλειά του με πείσμα ήρωικό και παληκαρίσιο.

Τδ «Πράνσιγκ» σά δαιμονισμένο έτρεχε τώρα προς τδ Νότο. Η τρικυμία και η θύελλα τδ χτυπούσαν απ' όλες τις μεριές. Σφύριζε ο άνεμος, μούγκριζε η θάλασσα, μάνιαζε η καταιγίδα. Κάτω στο βυθό, ένα στόμα άνοιγμένο διάπλατα περιέμενε να καταπιεί από στιγμή σε στιγμή τδ μικρό τούτο σκάφος.

Πολυ άργότερα, ο Ντίκ και η Άννούλα, προσπαθούσαν να μαντέψουν πόσες ώρες κράτησε αυτό τδ κατρακύλισμα και η άγωνία τους. Δυό-τρείς ώρες ίσως. Μά σ' αυτό τδ διάστημα τδς είχε φύγει η μισή τους ζωή. Όσotόσο, τδ σύννεφα σιγά-σιγά άρχίσανε να φεύγουν ψηλά. Όπως άπότομα είχε έρθει η βροχή,

έτσι πάλι άπότομα κόπασε. Αυτό δέδαία ήταν φανερό σημάδι πως όλα πάλι θα περνούσαν. Μονάχα ο άνεμος έξακολουθούσε να ούρλιαζε με τδν ίδιο πάντα ρυθμό, ξεσκίζοντας ότι έδρισκε μπροστά του.

Τδ άμερικανόπουλο παράτησε τη δύσκολη δουλειά του, έλευθέρωσε τη μέση του απ' τδ σκονινι και με περισσότερες τώρα ελπίδες κατέβηκε τρέχοντας στην καμπίνα όπου με άγωνία τδν περίμεναν τδ δυό κοριτσάκια. Με θερμά λόγια τις καθυσάχε και τις δυό. Ίστερα ξεκρέμασε τδ μεγάλο χάρτη που είχε ο

«Ο Ντίκ έδειξε στα κορίτσια τδ κοτέτσι και...»

πατέρας του τδν τοίχο της καμπίνας, τδν άκούμπησε πάνω στο γραφείο του και ώρα πολλή κάθησε μπροστά του σιωπηλός, κρατώντας ένα σωρό σημειώσεις και κάνοντας άλλους τόσους υπολογισμούς. Η Άννούλα τδν κοιτάζε άμίλητη κι' η Λευκή είχε πλησιάσει τδ άγόρι που της χάιδευε με τδ άριστερό του χέρι τα μαλλιά.

— Όπως φαίνεται η θύελλα πέρασε, είπε σε λίγο. Η θάλασσα ησύχασε κι' ο άέρας σιγά-σιγά πέφτει. Θάνεω άπάνω και θα επιστρέψω να σάς φέρω νέα...

Τδ άμερικανόπουλο άνέβηκε στο κατάστρωμα κι' έρριξε μια ματιά προς τα έξω. Πραγματικά η θύελλα

είχε περάσει. Τίποτα δεν έδειχνε πως λίγη ώρα πριν δλάκερη η φύση καταποντιζόταν. Η θάλασσα κυμάτιζε άκόμα, μά τδ σκαμπανεβάσμα είχε λιγοστεύσει. Ο άέρας φούσωσε λιγώτερο, τδ σύννεφα ξεφτισμένα κυλούσαν ψηλά κι' ο ούρανός, που άρχισε πιά να φωτίζει, έδειχνε τδ χαρούμενο πρόσωπό του. Τδ «Πράνσιγκ» όμως, σά να τδ έστερνε μια άόρατη και μυστηριώδης δύναμη έφευγε με τέτοια ταχύτητα, που τδ άγόρι άντις να χαρεί με την άπότομη άλλαγή του καιρού, άρχισε τώρα να χλωμιάζει. Δε μπορούσε να φανταστεί τί ήταν αυτό που έκανε τδ καράβι να μη μπορεί να λιγοστεύει τδ δρόμο του.

— Μά τί συμβαίνει επιτέλους; άναρωτήθηκε με κάποιο τρόμο στην φωνή του.

Κοίταξε προσεκτικά τη θάλασσα σά να φοδδταν να δεί κάτι που θα τδν τρόμαζε περισσότερο. Κι' αυτό που φοδδταν παρουσιάστηκε μπροστά στα μάτια του μ' όλο τδ μεγαλειό του μυστηρίου του. Ξαφνικά μια μαύρη γραμμή διαγράφηκε στδν δρίζοντα. Ο Ντίκ, έσφιξε τδ δόντια του και τδ χέρια του άρχίσαν να τρέμουν απ' τη συγκίνηση.

— Τα φύκια! ψιθύρισε, σάμπως αυτή η λέξη να είχε μέσα της κάτι τδ πολυ τρομαχτικό που τδν άφαιρούσε τη δύναμη να δράσει. Τα φύκια! Καλά τδ κατάλαβα...

Παρ' όλη αυτά τδ «Πράνσιγκ» έξακολουθούσε να τρέχει με την ίδια πάντα όρμη. Η μαύρη γραμμή δλοένα και ζύγωνε. Καί σε λίγο η καρίνα του καραβιού άρχισε να σχίζει με άφάνταστη μανία αυτό τδ πυκνό κι' άδιαπέραστο στρώμα τδν φυκιών που σκέπαζε με την πρασινάδα του ένα άπέραντο κομμάτι του ωκεανού. Τδ άγόρι, με μάτια μαγνητισμένα θαρρείς απ' τδ φοβερό θέαμα, κοίταζε την παράξενη αυτή βλάστηση που τδς περιτριγύριζε. Στδ μυαλό του ζωτάνεψαν ένα σωρό τρομαχτικές ιστορίες από καράβια που αϊχμαλωτίστηκαν μέσα σ' αυτήν τη θάλασσα έρημο, θυμήθηκε τδν Ιώσηφο Νταλβαράντα τδν Ισπανό πειρατή, που πιάστηκε μ' όλο τδ στόλο του από καμμιά είκοσαριά φρεγάδες μέσα σ' αυτή την ύγρη φυλακή και πέθανε σιγά-σιγά μαζί με τδ τραχυσία παλληκάρια του. Την ιστορία αυτή τδ Νταλ-

δαράντα, τη διάβασε πριν από λίγες μέρες στη βιβλιοθήκη του «Πράνσιγκ». Πού να φανταστεί το ήρωικό αυτό αμερικανόπουλο πως ίδια τύχη τον περίμενε μαζί με τις δυο μικρές του συντρόφισσες.

— Θέ μου! προσευχήθηκε. Καλύτερα ο θάνατος, παρά αυτό το μαρτύριο!

Άφησε τη γέφυρα και κατέβηκε στη καμπίνα. Η Λευκή κοιμόταν ήσυχη στο ντιβάνι. Ένα παιδικό χαμόγελο έπαιζε στα χείλια της. Ποιος ξέρει πόσα γλυκά και θαυμάσια όνειρα έβλεπε την ώρα εκείνη.

— Τι γίνεται άπάνω; ρώτησε ανήσυχος η Άννούλα, βλέποντας τη χλωμάδα του Ντίκ. Μήπως είσαι άρρωστος;

Ο έφηβος έσφιξε τρυφερά τα χέρια της φίλης του.

— Άννούλα, της είπε με φωνή που έτρεμε από συγκίνηση, πρέπει να έχουμε θάρρος για ό,τιδήποτε μας συμβεί. Το «Πράνσιγκ» έπεσε στα φύκια!

Το κορίτσι τον κοίταξε χωρίς να καταλαβαίνει.

— Τα φύκια! Έκανε. Τι σημαίνει αυτό;

— Άννούλα, εξακολούθησε ο Ντίκ, πρέπει να μάθεις την αλήθεια. Στον Ατλαντικό υπάρχει μια νεκρή ζώνη από άγρια βλάστηση φυκιών που κανένα καράβι δεν τολμάει να την περάσει. Όσοι από μια κακή τύχη βρεθήκανε εκεί, μένανε για πάντα αποκλεισμένοι ως που ήρθε ο θάνατος και τους πήρε.

— Ω, Ντίκ! Έκανε με απόγνωση ή μικρή Γαλλίδα. Όταν δεν υπάρχει έλπίδα να ξεφύγουμε απ' αυτόν τον κλοιό;

— Θα κάνουμε ό,τι μπορούμε κι' ελπίζω πρώτα στο Θεό να γλυτώσουμε.

— Πώς;

— Για μας δεν είναι το ίδιο τώρα, όπως θα ήταν πριν απ' τον πόλεμο. Λίγα μίλλια μακριά από τα φύκια περνάει τώρα νηοπομπές και έμπορικά καράβια που κάνουν δρομολόγιο Αμερική-Αγγλία. Κάποιο απ' όλα θα τύχει να μας δει. Βέβαια εδώ που πέσαμε σημαίνει πρὸς το παρόν τέλεια απομόνωση. Είναι η δεδαίτητα πολλών εβδομάδων μοναξιάς, ίσως και μηνών δίχως ελπίδα σωτηρίας.

— Είμαστε αιχμάλωτοι του άγνωστου λοιπόν; ρώτησε το κορίτσι. Τι μας απομένει να κάνουμε άλλο; Θα περιμένουμε το σιγανό μας θάνατο που θα βγαίνει από τούτη την άπεραντη έρημο των φυκιών...

Ο Ντίκ, αγανάκτισε τρυφερά τη μικρή του φίλη.

— Δεν πρέπει να σκέπτεσαι έτσι απαισιόδοξα της είπε. Αφού ζούμε άκόμα, έπειτα απ' αυτόν τον άνεμο-στρόβιλο θα πει πως ο Θεός θα μας γλυτώσει. Έχε πεποίθηση σ' Αυτόν Άννούλα. Και μες θα κάνουμε χίλια δυο για να πετύχουμε την έλευθερία μας. Θα δουλέψουμε ίσως σκληρά, μα για κανένα λόγο δεν πρέπει να απογοητευθούμε. Όπως σου είπα τα καράβια περνούν μακριά από τούτη τη νεκρή ζώνη. Αυτό όμως δε θα πει πως δε θα μας δει κάποιος. Θα βρούμε τον τρόπο να το είδοποιήσουμε. Θα ανάψουμε φωτιά στο κατάστρωμα, θα στείλουμε σινιάλα με τις σημαίες μας και στο μεταξύ θα σκεφτούμε τί άλλο μπορούμε να κάνουμε.

Το άγόρι μιλούσε γρήγορα και πειστικά. Η άγωνία που ζωγραφίστηκε στην άρχή στο έμορφο προσωπάκι της Άννούλας, άρχισε να φεύγει σιγά-σιγά. Κοίταξε στα μάτια τον μεγάλο της σύντροφο, έπειτα έβγαλε ένα χρυσό μενταγίδον από τον λαιμό της και του το έδωσε.

— Τι είναι αυτό; ρώτησε περίεργα ο Ντίκ.

(Ακολουθεί) ΓΙΑΝΝΗΣ Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Ο ΣΚΑΣΙΑΡΧΗΣ

Ο κακός μαθητής αποφάσισε να κάνει σήμερα το σκασιάρχη. Είναι τόσο έλκυστική ή λιανικάδα, τόσο φιλόξενη ή χλιαρή έξοχή! Πόσοι χαρούμενοι κι' άμέριμνοι σύντροφοι τον περιμένουν μες στο υπάιθριο πανηγύρι!

Πετάει σε μια γωνιά τα μουντζούρικα τετράδιά του και τα ξεφτισμένα βιβλία του και τρέχει στα χωράφια.

— Έλα, καλή μου πεταλούδιτσα, να παίξουμε. Δε θα σε πληγώσω, ούτε που θα σε κλείσω σε κανένα κουτί. Θα σε κυνηγάω μόνο και σύ θα μου φεύγεις. Τι σπουδαίο παιχνίδι που θάναι!

— Δεν άδειάζω, δεν άδειάζω. Έχω να κάνω τόσες επισκέψεις. Τα λουλούδια με προσμένουν να τους πάω γύρω. Είναι η δουλειά μου αυτή. Νομίζεις πως διασκεδάζω; Έ, όχι, κύριε, δουλεύω.

— Έλα σύ βουερή μελισσόcula μου. Όχι όμως να με τσιμπήσης! Θα τρέξουμε μαζί μέσ' στα λουλούδια και θα παίξουμε κρυφτούλι.

— Έχω δουλειά, έχω δουλειά!

Πρέπει να κάνω μέλι. Περνάει η καλοκαιρία γοργά και φτάνει το κρύο. Έχω να γεμίσω τις άποθήκες μου ως άπάνω!

— Έσείς δεν πιστεύω να μου χαλάσετε το χατήρι, πηδηχτά μου σπουργιτάκια! Θα παίξετε μαζί μου δεν είν' έτσι;

— Τιρικό, Τιρικό! Δεν έχουμε καιρό. Γέμισε πλήθος σκουλικάνια το χωράφι, πρέπει να το καθαρίσουμε καλά. Κι' έπειτα, είναι τόσο νόστιμος μεζές!...

— Εσύ χελιδονάκι, δε θάρθεις κοντά μου; Έλα να σε ρωτήσω πως τα πέρασες κε' κάτω στα ζεστά μέρη; Εκεί βέβαια δε θάχει σχολειά βρετά, ούτε βιβλία συχαμένα.

— Βίτ, βίτ, μη με σταματάς. Έχω τόσα να κάνω. Τη φωλίτσα μου να χτίσω, τ' αβγούλάνια μου να ζεστάνω, κι' έπειτα τα μικρά μου να ταίσω. Βίτ, βίτ, δεν έχω καιρό!

Χολιασμένος που δε βρίσκει παρέα γυρίσει πίσω στο σπίτι ο τεμπέλης.

— Έ, γέρο Μπόμπη, θα παίξεις εσύ μαζί μου, ύπναρά;

— Τι εγώ ύπναράς; Όλη τη νύχτα ξαγρυπνούσα, όσο εσύ άναπαύσου. Και τώρα θαρρείς ξεκουράζομαι; Έχω ταυτί μου στημένο κι' ως φαίνομαι σά να κοιμάμαι. Ποιος θα φυλάξει άμα το ρίξω στο παιχνίδι;

— Τι, δλοι δουλεύουν και γώ μοναχός; Όχι. Άς πάω σχολειό πούναι και τάλλα παιδιά. Καλύτερα άνοστη δουλειά με καλή παρέα, παρά ώραία τεμπελιά μοναχός!

ΚΙΣΣΑ ΜΑΛΙΚΟΥΤΗ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΥ

ΑΙΣΩΠΕΙΟΙ ΜΥΘΟΙ

(ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ)

10

ΥΣ ΑΓΡΙΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Κάποτε τ' άγριογούρουνο τα δόντια του άκονούσε και το γιατί ή κερά Άλεπού Διπλοτριπλωτούσε.

— Καλού - κακού γώ τ' άκονώ τα δόντια μου δώ πέρα μη συναντήσω τον όχτρο έάφνου καμμιών ήμέρα!...

11

ΑΙΣ ΚΑΙ ΑΙΠΟΛΟΣ

Ξέκοψε ή γίδα κι' ο βοσκός για μια στιγμή νευριάζει και με μια πέτρα, συμφορά! το κέρατο της σπάει

— Άχ μην το είπεις τ' άφεντικού και με χειροτονήσει.

— Κι' αν δεν το είπω, το κέρατο θα το βροντοφωνήσει.

ΔΙΟΝ. Α. ΤΡΟΒΑΣ

Ο Ριρής και η Φιφή

25^Η ΜΑΡΤΙΟΥ

Πρώτα γράφω εγώ, ο Ριρής.

Άγαπητοί μου φίλοι, τί κάνετε;

Σήμερα θα σάς γράψουμε κι' οι δυο μας για να σάς πούμε πως περάσαμε την 25η Μαρτίου. Πρώτα θα σάς γράψω εγώ ο Ριρής όχι μόνο γιατί είμαι άγόρι, μα γιατί είμαι ο μεγαλύτερος, κι' αν μένει τόπος θα σάς γράψει κι' η Φιφή.

Λοιπόν από μέρες έτοιμαζόμαστε για την έθνική μας γιορτή κι' εγώ μάλιστα είχα μάθει κι' ένα ωραίο ποίημα για να το άπαγγείλω στον πανηγυρισμό που θα έκανε το σχολείο μας, αλλά την παραμονή άκριθώς άλλαξα ένα δόντι κι' έτσι θα ψεύδιζα και ο δάσκαλος έβαλε τον Φακή να το μάθει και να το πει αυτός.

Η μαμά για να με παρηγορήσει με πήρε μαζί της στη γιορτή του σχολείου της Φιφής. Ήταν πολύ ώρα στολισμένο, μα τις περισσότερες γλάστρες της είχε πάρει η Φιφή από το δικό μας σπίτι, και όταν μπήκαμε στο σχολείο τα κορίτσια έκαναν τιμητική φρουρά για μας από το ένα μέρος κι' από τ' άλλο και ή κυρία διευθύντρια μας έβαλε να καθήσουμε σε μια περίφημη θέση κοντά στο παράθυρο, που βλέπει στην πλατεία και είναι και ή στάση του λεωφορείου εκεί κι' ελο έχεις κάτι να κοιτάξεις.

Έτσι δεν κατάλαβα πως είχε άρχισι ή τελετή, κι' ή μαμά με σκούνησε να σηκωθώ, γιατί έφελναν το «Τή Υπερμάχη». Ύστερα ανέθηκε στην έδρα ένας γέρος κύριος με φαλάκρα, μεγαλύτερη άκόμη κι' από το δασκάλου μας του κυρίου Ψαλτιάδη κι' έβγαλε έναν πολύ ωραίο λόγο, που κράτησε ώσπου να πάει ένα μυρμήγκι από τη μιάν ά-

κρη του παραθύρου στην άλλη, μ' ελο που εγώ του έβαζα κάθε τόσο μπροστά του διάφορα χαρτάκια για δοφοράγματα.

Ύστερα ανέθηκαν τα κορίτσια κι' άρχισαν ν' άπαγγέλουν τα ποιήματά τους, μα δεν τα έλεγαν καλά γιατί τα κορίτσια δεν είναι για τέτοια πράγματα.

Η Φιφή είπε τό: «Άνοιξε, μάνα μας γλυκειά, την άφθαση άγκαλιά σου!» και μια κυρία δίπλα μας ψιθύρισε: «Τό λέει για τα Δωδεκάνησα!» κι' ή μαμά έβαλε τα κλάματα κι' εγώ τη σκούνησα, γιατί ήταν κόσμος γύρω μας και θα γινόμαστε ριζίλι. Κι' ύστερα φύγαμε κι' οι τρεις μας, κι' ή Φιφή καμάρωνε, σάν να είχε κάνει κανένα σπουδαίο πράμα που είχε ένα ποιήμα, και ή μαμά μας πήγε και μας τράταρε από ένα γλυκό, μα εγώ πήρα το μεγαλύτερο.

Και την άλλη μέρα έγινε ή παρέλαση των προσκόπων και ή δική μας ομάδα ήταν καλύτερη απ' όλες. Αυτό δεν το λέω εγώ, μου το είπε και ο Κολιτσίδας, που ο πατέρας του έχει έναν συγγενή στο Ύπουργείο Συγκοινωνίας και τον άφησε να μπη και να μας δη από την ταράτσα. Και όταν περνούσαμε μπροστά από τους έπισήμους έδχαμε τα δυνάτα μας, κι' είδα που ένας στρατηγός, με πλάκα τα παράσημα, γύρισε και είπε κάτι—καλό βέβαια για μας—στο ναύαρχο που στεκόταν δίπλα του.

Και τώρα ήθελα να σάς γράψω κι' άλλα, μα ή Φιφή ελο με σπρώχνει για να γράψει κι' αυτή.

Και τώρα ήθελα να σάς γράψω κι' άλλα, μα ή Φιφή ελο με σπρώχνει για να γράψει κι' αυτή.

Φιφή. Η σειρά μου, αν άφησε τίποτα και για μένα ο Ριρής. Γιατί είχα τόσα ώραία πράγματα να σάς γράψω για τη γιορτή του σχολείου μας, αλλά σάς τα είπα όλα εκείνος. Δεν σάς είπα όμως ότι ο κύριος γυμνασιάρχης με φίλησε στα μαλλιά και μου είπε: «Εύγε, κόρη μου, πολύ ώραία άπήγγειλες». Και δεν σάς είπα άκόμη πως φορούσαμε άσπρα φορέματα με μεγάλες κορδέλες, ούτε πως είχε ήρθει στο σχολείο ή κουινάδα του ύφυπουργού της Έμπορικης Ναυτιλίας, που ή κόρη της είναι συμμαθήριά μου.

Έτσι λοιπόν κι' εγώ θα σάς γράψω για την τελετή της 25ης Μαρτίου. Ο Ριρής μας ξύπνησε από τις έξ γιατί ήθελε ν' έτοιμασθι για τους προσκόπους και τότε δεν έβρισκε τις κάλτσες του, τότε είχε χάσει το κοντάρι του και στο τέλος έφυγε νηστικός και ή μαμά του φώ-

ναζε πως θα λιποθυμήσει. Κι' ύστερα έτοιμαστήκαμε και μες, μα τα τράμ ήταν γεμάτα και κατεθήκαμε πεζή κι' οι δρόμοι ήταν κίδλας κλεισμένοι, μα εγώ κατάφερα να τρωπώσω κάτω από τα πόδια ενός κολύ ψηλού κυρίου κι' έτσι βρέθηκα στην πρώτη σειρά. Και ή μαμά με είχε χάσει κι' έκανε τέτοια φασαρία, που την άφησαν κι' αυτή να περάσει για να ήρθει κοντά μου. Είδα λοιπόν πολύ ώραία και τον Βασιλιά και τους έπισήμους και όλους και κάθε τόσο φώναζα «ζήτω» και παρακινιόντουσαν κι' οι άλλοι από μένα και φώναζαν κι' εκείνοι «ζήτω». Μετά είχα άρχισι να κουράζομαι λιγάκι, μα τότε άρχισε ή παρέλαση του στρατού και ξεχάσα την κούρασή μου. Πιό ώραία ήταν τα ευζωνάκια μας, αλλά και τα ναυτάκια μας τα χειροκρότησα και ελο το στρατό μας. Κι' όταν περάσαν οι πρόσκοποι κοιτάξαμε και ή μαμά και εγώ να ξεχωρίσουμε τον Ριρή και την ώρα που περνούσε ένας κύριος είπε δίπλα μας: «Αυτή είναι ή έλπις της άύριον». Και ή μαμά έβαλε τα κλάματα κι' εγώ τη σκούνησα, γιατί ήταν κόσμος γύρω μας και θα γινόμαστε ριζίλι.

Κι' ύστερα γυρίσαμε στο σπίτι κι' είχαμε ψάρι πλακί στο φούρνο, μα ο φούρναρης τ' άφησε και κήκηκε γιατί βγήκε να ιδει το στρατό που περνούσε, μα ο μπαμπάς είπε: «Δεν πειράζει, και του χρόνου!»

Γειά σας, παιδιά,

ΡΙΡΗΣ, ΦΙΦΗ

ΘΩΜΑΣ ΟΖΜΠΕΝ ΝΤΕΒΙΣ (1814-1845)

Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ

Είναι μια πλούσια σπάνια χώρα μια χώρα ώραία και δροσερή μια άγαπημένη, όμορφη χώρα Η πατρίδα μου!

Δεν είναι άλλου πιδ άνδρείοι. Οι γυναίκες κει πέρα, άδίσταχτη έχουν καρδιά. Έλεύθερα γι' αυτήν πεθαίνω και λέω τη μοίρα μου θεϊκιά.

Μια κρύα, δεν είναι, άτονη χώρα όχι, μια χώρα είναι γενναία, ζεστή κι' άληθινή κι' άρχαία χώρα Η πατρίδα μου!

Ω! είναι μια χώρα ώραία και δροσερή μι' άληθινή κι' άρχαία χώρα. Ναι, είναι μια σπάνια όμορφη χώρα Η πατρίδα μου!

ΜΕΛΙΣΣΑΝΘΗ

ΓΛΥΚΟΧΑΡΑΖΕΙ

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΤΟΥ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΠΟΓΓΗ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Σαμουήλ, καλόγερος	έτων 70
Δημήτρης, ένας άγωνιάτης	> 50
Φώτος, ένα παιδί	> 17
Κώστας, άλλο παιδί	> 16
Άσημάκης, άλλο παιδί	> 16
Γιάννος, ένας νέος	> 20

(Είναι βράδυ. Σε μία εκκλησία του Μωριά τα σκλαβωμένα Έλληνόπουλα έχουν έρθει για να ακούσουν τα μαθήματα που δίνει ένας έμπνευσμένος καλόγερος, ο Σαμουήλ).

Σαμουήλ. Έλατε, παιδιά μου. Άς προσευχηθούμε στο Θεό.

Σαμ. Κύριε τών Δυνάμεων . . .
Ο χορός τών παιδιών. Κύριε τών Δυνάμεων . . .

Σαμ. Μεθ' ήμων γενοῦ . . .
Χορός παιδ. Μεθ' ήμων γενοῦ . . .

Όλοι μαζί. Άλλον γάρ έκτός σου βοηθόν εν θλίψει οὐκ ἔχομεν. Κύριε τών Δυνάμεων ἐλέησον ήμάς.

Σαμ. Έχετε ύπομονή και πιστεύετε . . . Η Έλλάδα σύντομα θ' ἀναστηθῇ ἀπὸ σᾶς . . . Έσεῖς θὰ τὴν ἐλευθερώσετε. Λέγε, Φώτο, τὸ τραγούδι τοῦ Ρήγα.

Φώτος. Ὡς πότε παλληκάρια νὰ ζοῦμε στὰ στενά μονάχοι σὰν λιοντάρια στὲς ράχες, στὰ βουνά;

Σπηλιὲς νὰ κατοικοῦμεν, νὰ βλέπωμεν κλαδιά, νὰ φεύγωμε ἀπ' τὸν κόσμον, γιὰ τὴν πατρὶδα!

Νὰ χάνωμεν ἀδελφία, Πατρίδα και γονεῖς, τοὺς φίλους, τὰ παιδιά μας κι' ὅλους τοὺς συγγενεῖς;

Καλύτερα μᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή.

Χορός παιδ. (μὲ ἔμφανση ἐπαλαμβάνει τοὺς δύο τελευταίους στήχους).

Καλύτερα μᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή.

(Ακούγονται χτυπήματα στὴν πόρτα)
Σαμ. Σωπάτε! Κτυποῦν!

Άσημάκης (μὲ κάποιον φόβο). Ποιὸς νάναι;

Σαμ. Κρύψτε γλήγορα τὰ χαρτιά σας κάτω ἀπὸ τὶς ψάθες! . . . (Ξανακούγονται ἐντονότερα τὰ χτυπήματα στὴν πόρτα).

Άσημ. (τρομαγμένα). Άν εἶναι ὁ Γιουσούφ χαθήκαμε!

Σαμ. Μὴ φοβόσαστε ὅποιος κι' ἂν εἶναι. . . νὰ πῆτε πὼς σᾶς μάθαινα νὰ ψέλνετε. Θὰ πάω ν' ἀνοίξω!

Φωτ. Ναί, παπούλη! . . . (πρὸς τ' ἄλλα παιδιά). Τί κάντε; ἔτσι; Δὲν ντρεπόσαστε;

Σαμ. Έλα μέσα Δημήτρη! (Μπαίνει μέσα ὁ Δημήτρης, ὁ ἄγωνιάτης).

Δημήτρης. Τρελλάθηκες, ὁρὲ καλόγερε! Σκολεῖα και ψαλτήρια κάνεις στὰ παιδιά μέρες πού χοροπηδάει ὁ ἔξ' ἀπ' ἐδῶ;

Σαμ. Πὼς μιλάς ἔτσι, εὐλογημένε! Εἶσαι σὲ εκκλησιά!

Δημ. Ὁρὲ, οἱ ἄπιστοι γινήκανε λυσσασμένοι λῦκοι. Χωρὶς αἰτία σου φυτεύουνε τὴν μπάλα. Άν σᾶς πιάσουν τέτοια ὥρα; . . . (πρὸς τὰ παιδιά). Πηγαίνετε σπῖτια σας! . . . (Τὰ παιδιά τρομαγμένα κἀνουν νὰ φύγουν).

Σαμ. (θυμωμένα). Γιατί μοῦ τρομάζεις τὰ παιδιά; Πές μου τί τρέχει;

Άσημ. Τί γένηκε, μπάρμπα;

Σαμ. Τίποτε δὲν θὰ γένηκε. Ὁ Δημήτρης μονάχα εἶναι κουτὸς και φωνακλᾶς.

Δημ. (πειραγμένος). Έγὼ εἰμ' κουτὸς, χαντακωμένος; Έγὼ ἔχω μάτια και μπρὸς και πίσω και στὰ πόδια και στὶς φτέρνες και στὶς πλάτες, ὁρὲ! Ὁ Μωριάς εἶναι στὸ ποδάρι, καλόγερε! Αὐτὸ γένηκε!

Οἱ φυλακὲς στὴν Τριπολιτσά γεμίσανε ἀπὸ Χριστιανούς. Ὁ Σελήγας—λέει—θὰ βάνει χέρι σ' ὅλους τοὺς προεστοὺς και τοὺς Δεσποτάδες. Φωτιά και μαχαίρι μᾶς περιμένει! Αὐτὸ γένηκε!

Σαμ. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά, Δημήτρη, πού ὁ τύραννος χωρὶς αἰτία . . .

Δημ. (διακόπτει). Έχει αἰτία, ὁρὲ Σαμουήλ, ἔχει! . . . Μουρλαθήκαμε πέρα γιὰ πέρα οἱ ραγιαδες! . . . Καὶ σεῖς πού φορᾶτε ράσα εἴσαστε ντίπ γιὰ ντίπ γιὰ δέσιμο. Ξαίρεις πὼς οἱ Σπηλιωτόπουλοι στοὺς μύλους τῆς Δημητσάνας φτιάγνανε μαρουῖτι; Μαρουῖτι! Καταλαβαίνετε;

Σαμ. Έ, λοιπόν;

Δημ. Λοιπόν σου λέει! Σὰν νὰ λέει Κύρι' ἐλέησον! . . .

Σαμ. Αὐτὸ ἦρθες νὰ μοῦ πεῖς;

Δημ. Ὁχι. Γιὰ δουλειὰ ἦρθα. Μὰ ἔχω κι' ἄλλα νὰ σοῦ πῶ. Ξαί-

ρεις πὼς πιάσανε ραγιαδες ἀγωνιάτες νὰ κουβαλᾶνε σὲ σακκιά μ' ἀλεύρι, ὅπλα και βόλια; Χμ; . . . Οἱ δρόμοι και τὰ μονοπάτια πλημμυρίσανε ἀπὸ ἀρματωμένα ἀσκέρια; Πές τέσσερις φορὲς σήμερα μὲ σταματήσανε στὸ βουνὸ και μὲ ψάχνανε μὲ χατζᾶρες και μπιστόλια. Διῶξε, ὁρὲ, μουρλοκαλόγερε, τὰ παιδιά νὰ πᾶν σπῖτια τους. Έγὼ θὰ σοῦ δώσω μιὰ γραφὴ και θὰ φύγω.

Σαμ. Ποιὸς στὴν ἐδῶσε;

Δημ. Ὁ Ἱερόθεος. . . Έρχότανε κατὰ δῶ ἀπὸ τὴ Λαύρα καβάλλα. Μὰ σὰν μ' ἀντάμωσε στὸ διάσελο μοῦπε νὰ στῇ φέρω ἐγὼ γιὰτὶ αὐτὸς πῆγαινε σ' ἄλλο χωριό. Δὲν ξέρω τί σοῦ γράφει κι' ἂν μαγειρεύεις τίποτα κι' ἐνὺ με τοὺς ἄλλους. Έγὼ, μιὰ φορά, στὴν ἔφερα.

Σαμ. Δῶσε μου τὸ γράμμα.

Δημ. Στάσου νὰ βγάνω τὸ τσαρούχι μου.

Σαμ. Στὸ τσαρούχι σου τῶχεις;

Δημ. Στὸ ντουλάπι τοῦ τσαρουχιού μου! . . . Κοίτα δῶ τί γίνεται! Διπλὸ πετσοῖ και σκαμμένη ἡ σόλα.

Άμ' εἰμαι πονηρὸς ἐγὼ, καλόγερε, σὰν τὴν ἀλεπού! . . . (Τὰ παιδιά γελοῦν).

Σὰν μοῦπε ὁ Ἱερόθεος; «Δημήτρη, κοίταξε μὴ στὴν πιάσουν τὴ γραφή, γιὰτὶ εἶσαι χαμένος. Άν σὲ σταματήσουν φάτην!» κατὰλαβα πὼς κάτι λάκκο ἔχει ἡ φάβα κι' ἀνοίξα τὸ ντουλάπι τοῦ τσαρουχιού μου και τὴν ἔκρυψα μέσα. Πάρτην! . . .

(Μικρὴ σιγὴ)

Σαμ. Έσύ Φώτο και Κίτσο, ποῦσαστε οἱ μεγαλειτεροι, νὰ μείνετε. Σᾶς θέλω . . . Οἱ ἄλλοι πηγαίνετε . . . ὅχι ὅλοι μαζεμένοι! Δυὸ δυὸ και τρεχάλα σπῖτια σας. (Φεύγουν τὰ παιδιά).

Ένα παιδί. Καληνύχτα, παπούλη.

Σαμ. Στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ! . . .

Άλλο παιδί. Καληνύχτα! . . .

Σαμ. Ὁ Θεὸς μαζί σας! Πηγαινε και σύ, παιδί μου, Άσημάκη.

Άσημ. Ὁχι, παπούλη. Θὰ μείνω. Περιμένω νᾶρθει ὁ ξάδερφός μου, ὁ Γιάννος, νὰ μὲ πάρη.

Σαμ. Δὲν θᾶρθη ὁ Γιάννος ἀπόψε.

Άσημ. (μὲ φόβο). Γιατί; Τὸν σφάξαν;

Σαμ. Ὁχι, μὴ φοβάσαι.

Άσημ. Φοβάμαι, παπούλη . . . Οἱ ἄπιστοι μᾶς κυνηγᾶνε ἀπὸ τότε πού βγήκε ὁ πατέρας μὲ τ' ἄλλα παλληκάρια στὸ βουνό . . . Τὸν πιὸ μεγάλο ἀδερφό μου τὸν σκοτώσανε. Τὸ θεῖό μου τὸν Θανάση τὸν ἔχου-

νε στὴ φυλακή. Έγὼ κι' ὁ Γιάννος ἔχομε μείνει, και ἡ γριὰ μάννα μὲ δυὸ μου ἀδερφές . . . Ὁ πατέρας μορεῖ κι' αὐτὸς νᾶναι χαμένος.

Σαμ. (μὲ συγκίνηση). Θάρρος, παιδί μου! . . . Ὁ πατέρας σου μορεῖ νὰ ζῇ.

Άσημ. Παπούλη! . . .

Σαμ. Καὶ πλησιάζει ἡ ὥρα πού θὰ διώξουμε ὅλοι μαζί τὸν τύραννο!

Άσημ. (μὲ κλάματα). Παπούλη, ὁ πατέρας θὰ εἶναι ζωντανός;

Σαμ. Μπορεῖ, παιδί μου . . . Κανένας δὲν μᾶς ἔχει πεῖ πὼς τὸν σκοτώσανε. Σώπα! Κι' ἀκούστε με! . . . Ἀπόψε ἡ φωνὴ τῆς πατρίδας μᾶς καλεῖ. Ἡ καρδιά μας πρέπει νᾶναι σίδερο!

Δημ. Έ! Έγὼ φεύγω!

Σαμ. Θὰ μείνεις ἐδῶ, Δημήτρη. Σὲ θέλω!

Δημ. Τί λὲς ὁρὲ καλόγερε! Έγὼ εἰμαι ξεβιδωμένος! Τὰ πάκια μ' ἐπέσανε! Ἡ σπλήνα μ'! Τὸ σκώτι μ'! Έχω κρυάδες! Θὰ πάω σπῖτι μου νὰ γείρω.

Σαμ. (ἐντονα) Θὰ μείνεις εἶπα, Δημήτρη!

Δημ. Κανένας δὲν μὲ κρατάει. Φεύγω! . . .

Φωτ. (Στέκει μπροστά του). Στάσου, ἀφοῦ σοῦ μιλάει ὁ παπούλης!

Κώστ. (ἐντονα). Δὲν θὰ πᾶς πουνενά!

Δημ. Ὁρὲ, συμφορά πού μὲ βρῆκε! . . . Καλόγερε! . . .

Σαμ. Άστον, Φώτο και σύ, Γιάννη! (Στὸν Δημήτρη). Δὲν θὰ φύγεις Δημήτρη. Αὐριο μεθαῦριο κάτι μεγάλο γίνεται, σὰν τὴν Δευτέρα Παρουσία, και πρέπει νὰ μᾶς βρῇ ὅλους ἐτοιμούς . . .

Φωτ. Παπούλη! . . .

Σαμ. (Μὲ ἔξαρση πού ὅλο μεγαλώνει). Θ' ἀνοίξουν τὰ οὐράνια . . . Σάλπιγγες θὰ ἠχήσουν . . . ψυχὲς μαρτύρων θὰ κατέβουνε στὴ γῆ.

Δημ. (Μὲ θρησκευτικὸ δέος). Καλόγερε! . . .

Σαμ. Παιδιά μου! . . . Τ' ἀδελφία σας πού ἀλλάξανε μὲ τὴ βία τὴν πίστη τους . . . Οἱ πατέρες σας, οἱ μάννες σας πού τὶς ἔσφαξε ὁ τύραννος γυρεῦσαν ἐκδίκηση. Ἡ ἐπανάσταση σηκώνεται αὐριο! . . .

Φωτ. Ἡ ἐπανάσταση! . . .

Κώστ. Παπούλη! . . .

Δημ. (μὲ συγκίνηση). Ὁρὲ Καλόγερε!

Σαμ. Ἡ γραφὴ πού μοῦφερες αὐτὸ λέει Δημήτρη!

Δημ. (μὲ κλάματα). Ὁρὲ τὸ ἔλεγα, ὁ καταραμένος! . . . Συγχώρα με, Καλόγερε! . . .

Σαμ. Άς δοκισθοῦμε στὸ Χριστό. Δευτεριά ἢ θάνατος.

Όλοι μαζί, Δευτεριά ἢ θάνατος! . . .

Δημ. Νὰ σκοτωθῶ! Νὰ σκοτωθῶ ἐγὼ πρῶτος! (κλαίει)

Σαμ. Τῶξερα πὼς εἶσαι πατριώτης. Μὰ εἶσαι και χαζός.

Δημ. Ὁχι χαζός. Άλεπού εἰμαι! Άμα εἶναι νὰ ξεσηκωθοῦμε ὅλοι, ἐμένα πρῶτα ἄς μὲ φάει τὸ βόλι. Άλλ' ἄμα εἶναι νὰ πληρώσουν λίγοι τὶς παλαβιμάρες τῶν ἄλλονων, τὸ θέλω τὸ κεφαλάκι μου, ὁρὲ Καλόγερε, τὸ θέλω!

Σαμ. Άς μὴ χάνουμε καιρό! Ὁ Ἱερόθεος μοῦ γράφει νὰ εἰδοποιήσουμε τὰ γειτονικά χωριά νὰ κατέβουν αὐριο στὴ Λαύρα (Στὸν Φώτο).

Έσύ Φώτο, παιδί μου, νὰ φύγεις ἀμέσως γιὰ τὶς Μουριές.

Φωτ. (ἡρωικά). Νὰ φύγω παπούλη!

Δημ. Έγὼ θὰ πάω! Τρεῖς ὁρες δρόμο εἶν' ἀπ' ἐδῶ . . . Ποῦ θὰ στεῖλεις τὸ παιδί;

Σαμ. Έσύ ἔχεις ἄλλη δουλειά. (Στὸν Φώτο). Θὰ πάρεις τ' ἀριστερὸ μονοπάτι.

Φωτ. Ξέρω, παπούλη . . . Θὰ φτάσω στὶς Μουριές ὅπως και νᾶχει, θὰ περάσω μέσα ἀπὸ ρουμάνια και γκρεμούς, μὰ θὰ πάω τὸ μήνυμα χωρὶς νὰ πέσω στὰ χέρια τῶν ἀπίστων!

Σαμ. Νὰ σὲ φιλήσω, παιδί μου. Ὁ Θεὸς νὰ σ' ἔχει ὑπὸ τὴν σκέπη του; Πῆγαινε! Μὲ τὴν εὐχή μου!

Φωτ. Γεῖά σας, Κώστα, Άσημάκη.

Κώστ. Ὁ Θεὸς μαζί σου! . . . (Ὁ Φώτος ἀποχαιρετᾶ τοὺς φίλους του). Γεῖα χαρά, Δημήτρη.

Δημ. (συγκινημένος). Στὸ καλὸ!

Φωτ. Όλοι γιὰ τὴν πατρίδα! Δευτεριά ἢ θάνατος! . . .

(Φεύγει. Μικρὴ σιγὴ).

Σαμ. Έσύ, Κώστα μου.

Κώστ. Πρόσταξε, παπούλη!

Σαμ. Θὰ κατέβεις στὸ χωριὸ τοῦ κάμπου . . . Θὰ πᾶς στὸ σπῖτι τοῦ Ἀνέστη και θὰ τοῦ πεῖς. . . (ἀλλὰ σταματᾶ γιὰτὶ ἀκούγονται τουφεκιές και μακρὰ ὀχλοβοή).

Σαμ. Ντουφεκιές.

Άσημ. Ντουφεκιές, παπούλη! Οἱ ἄπιστοι θὰ σκοτώσανε τὸ Φώτο! . . .

Κώστ. (ἡρωικά). Κι' ἂν τὸν σκοτώσανε θὰ πάμε ἐμεῖς! . . .

Δημ. (ἡρωικά). Άμ' βέβαια θὰ πάω! Καλόγερε, ἄφησε μ' νὰ φύγω μὲ τὰ παιδιά! Έγὼ εἰμαι ἄλεπού! . . . Θὰ τὰ περάσω ἀπὸ τὴν

ρεματιά και μόλις πιάσουν τὸ ριζοβούνι ἄς μᾶς πιάσουν τὰ γουρουνόμουτρα!

(Οἱ ντουφεκιές ὅσο πᾶνε και δυναμώνουν και ἡ ὀχλοβοή).

(Διάφορες φωνές).

Μιὰ φωνή: Δευτεριά!

Άλλη φωνή: Κάτω ὁ τύραννος!

Άλλη φωνή: Ζήτω ἡ Ἐπανάστασις!

Σαμ. Δικοί μας εἶναι.

Δημ. Ἕλληνες, καλόγερε! . . .

(Ἡ ὀχλοβοή δυναμώνει περισσότερο. Ακούγονται και τραγούδια).

Άσημ. Σὲ μᾶς ἔρχονται, παπούλη! . . .

Σαμ. (μὲ μεγάλη συγκίνηση). Σὲ μᾶς, παιδί μου! . . .

Ἡ φωνὴ τοῦ Γιάννου (ξεχωρίζει μέσα στὸ θόρυβο). Άνοιξε Σαμουήλ!

Άσημ. (μὲ παραλήρημα χαρᾶς). Ὁ Γιάννος! . . .

(Μπαίνει μέσα ὁ Γιάννος).

Γιάν. Άσημάκη!

Άσημ. Γιάννο μου!

Γιάν. Καλόγερε ἡ λευτεριά ροδίζει! Άπ' ὅλα τὰ βουνά, ἀπ' ὅλα τὰ μονοπάτια κατεβαίνουν ἀσκήρια γιὰ τὴν Ἁγία Λαύρα! Ὁ τύραννος φεύγει στὸ διάβα μας! Άσημάκη μου ξάδερχε. Αὐριο θ' ἀνταμωθῇς στὸ μοναστήρι και μὲ τὸν πατέρα σου.

Άσημ. (μὲ συγκίνηση). Ζεῖ ὁ πατέρας μου!

Γιάν. Καπετάνιος εἶναι, μὲ τρακόσιους νοματέους! Καλόγερε, βάρα τὶς καμπάνες τῆς εκκλησίας!

Ἦρθε ἡ ὥρα ν' ἀναστηθῇ τὸ Γέννος! Αὐτὰ πού μᾶς ἔλεγες στὸ κρυφὸ σκολεῖδ' γίνονται. Πᾶλε μὲ χόρτα μὲ καιροὺς πάλι δικὰ μας θάναται!

Δημ. Θὰ τὶς λαλήσω ἐγὼ, καλόγερε! Τρέχω στὸ καμπαναριό! . . .

Σαμ. (μὲ κατάνυξη και συγκίνηση). Σ' εὐχαριστῶ Θεέ μου, γιὰτὶ μ' ἀξίωσες νὰ ζήσω και νὰ δῶ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου τῆς λευτεριᾶς! . . .

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΓΓΗΣ

ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΦΥΛΑΧΤΟ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΥΠΟ Ε. NESBIT.

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

— Δὲν γράφει κανένα ὄνομα εἴπε στὸ τέλος ὁ Κύριλλος.

— Ἀνοήσιες, εἶπε ὁ Ψάμμεντ. Κι' αὐτὸ τί εἶναι ἐδῶ;

— ὦ! αὐτὸ! εἶπε ὁ Κύριλλος. Δὲ διαβάζεται αὐτό. Αὐτὸ εἶναι σὰ ζωγραφὴ ἀπὸ πουλιά, φίδια, καὶ τέτοια. Νάτο:

— Θὰ χάσω τὴν ὑπομονή μου μαζί σας εἶπε ὁ Ψάμμεντ. Ἄν δὲν μπορεῖτε νὰ διαβάσετε σεις, δὲν ξέρετε κανέναν ποὺ νὰ μπορεῖ; Ἐναν παπᾶ; π.χ.

— Δὲν ξέρουμε κανέναν παπᾶ ποὺ νὰ μπορεῖ εἶπε ἡ Ἀνθέα. Ξέρουμε μόνο ἓνα ποὺ μιλάει Ἑλληνικά, Λατινικά καὶ Ἑβραϊκά, κι' αὐτὰ ἐδῶ εἶναι ἐντελῶς ἄλλη γλῶσσα.

Ὁ Ψάμμεντ χτύπησε τὸ πόδι του μὲ θυμὸ.

— Θάθελα νὰ μὴ σὰς γνώριζα ποτέ, εἶπε ὁ Ψάμμεντ. Εἶναι δυνατόν νὰ μὴν ὑπάρχει ἓνας μορφωμένος ἄνθρωπος ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ διαβάσει αὐτὸ ποὺ γράφει πάνω στὸ φυλαχτό;

— Ἐχουμε τὸν «φτωχὸ σοφὸ» ποὺ μένει στὸ ἐπάνω πάτωμα, εἶπε ἡ Ἀνθέα. Μπορεῖ νὰ ξέρει. Ἐχει ἓνα σωρὸ ἀγάλματα στὴν κἀμαρά του, καὶ μερικά σιδερένια, ποὺ τὰ εἶδαμε μιὰ μέρα ποὺ ἔλειπε ἔξω.

Ἡ παραμύθη μᾶς λέει πὼς δὲν ξοδεύει τίποτα γιὰ τὸν ἑαυτὸ του. Τρώει σὰν καναρίνι, κι' ὅλα τὰ λεφτά του τὰ δίνει σὲ ἀγάλματα καὶ σὲ βιβλία.

— Ἀς δοκιμάσουμε, εἶπε ὁ Ψάμμεντ. Ὅμως, προσοχή. Ἄν ξέρει καμμιά ἄλλη μαγικὴ λέξη πὶδ δυνατὴ ἀπ' αὐτὴ ποὺ γράφει πάνω στὸ φυλαχτό, τότε τὸ δικό σας φυλαχτό θὰ εἶναι ἄχρηστο. Πάρτε του πρῶτα τὸ λόγο του, πὼς θὰ φερθῇ τίμια μαζί σας, κι' ὕστερα ζητήστε του νὰ διαβάσει, καὶ νὰ σὰς βοηθήσει. Ἐγὼ δὲ θάρθω μαζί σας ἀπάνω. Θὰ ξαπλώσω λίγο νὰ ξεκουρασθῶ καὶ νὰ ἡσυχάσω.

Τὰ παιδιὰ πλῆθησαν καὶ χτενίστηκαν — αὐτὸ ἦταν ἰδέα τῆς Ἀνθέας — κι' ἀνέβηκαν νὰ χτυπήσουν τὴν πόρτα τοῦ «φτωχοῦ σοφοῦ» καὶ νὰ τοῦ ζητήσουν πρῶτα τὸ λόγο του, κι' ὕστερα τὴ βοήθειά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Ὁ σοφὸς εἶχε ξεχάσει δλότελα τὸ φαγητό του, βραστὸ κρέας, κι' αὐτὸ εἶχε παγώσει, κι' ἔμοιαζε μέσα στὸ πιάτο σὰν ἓνα νησάκι στὴ μέση μιᾶς ἀκίνητης λίμνης. Γιατὶ καὶ τὸ πάχος ἦταν δλόγουρα παγωμένο. κι' εἶχε ἀσπρίσει.

Τὰ παιδιὰ ἀφοῦ χτύπησαν τὴν πόρτα τρεῖς φορές, καὶ δὲν πῆραν καμμιά ἀπάντηση, γυρίσανε τὸ πόμολο καὶ μπῆκαν σιγά-σιγά στὸ δωμάτιο τοῦ σοφοῦ.

Στὴν ἀκρὴ ἑνὸς τραπεζιοῦ γεμάτου ἀπὸ περίεργα κομμένες πέτρες καὶ παλιά βιβλία εἶδανε τὸ παγωμένο φαγητὸ νὰ περιμένει ἄδικα τὴν προσοχή τοῦ σοφοῦ.

Ὁλόγουρα στοὺς τοίχους ἔδλεπε γυάλινες βιτρίνες μὲ διάφορα πράγματα. Ἡ βιτρίνη μοιάζανε σὰν αὐτὲς ποὺ ἔχουν οἱ χρυσοχόοι.

Ὁ φτωχὸς σοφὸς καθόταν μπροστὰ σ' ἓνα τραπέζι, ἀντίκρου στὸ παράθυρο καὶ κοίταζε προσεχτικὰ κατὶ πού τὸ κρατοῦσε μὲ μιὰ μικρὴ λαβίδα.

Στὸ ἓνα του μάτι εἶχε βάλει ἓνα φακὸ, κι' αὐτὸ θύμιζε στὰ παιδιὰ τοὺς ὥρολογοποιούς, ἢ τὰ σαλιγκαρένια μάτια τοῦ Ψάμμεντ.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦταν ψηλὸς κι' ἀδύνατος, καὶ τὰ μακριὰ του πόδια βγαίνανε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τοῦ τραπεζιοῦ.

Δὲν εἶχε ἀκούσει τὴν πόρτα ν' ἀνοίγει, καὶ τὰ παιδιὰ δὲν τολμοῦσαν νὰ τοῦ μιλήσουν.

Τέλος ὁ Ρόμπερτ παίρνοντας θάρρος ἔκλεισε τὴν πόρτα καὶ τὰ παιδιὰ ὀπισθοχωρήσανε τρομαγμένα, ἐπὶ τὴν μέση τοῦ τοίχου ποὺ κρυβόταν ἀπὸ τὴν μισάνοιχτη πόρτα, ἦταν ὄρθια, στημένη μιὰ μούμια μεγάλη — πολὺ μεγάλη — πολὺ χρωμὴ, κόκκινη, πράσινη, κίτρινη καὶ μαύρη, ποὺ φαίνονταν σὰ νὰ κοίταζε θυμωμένα τὰ παιδιὰ.

Ξέρετε τί εἶναι ἡ μούμια; Ἄν ὄχι, τότε νὰ πάτε στὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο καὶ νὰ δῆτε πολλὰ ἀπὸ αὐτές. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, γιὰ νὰ πάρετε μιὰ ἰδέα, σὰς λέω πὼς ἡ μούμια δὲν εἶναι κάτι ποὺ συναντᾷ κανεὶς εὐκολα μέσα σ' ἓνα σπίτι σὲ κεντρικὸ δρόμο, ὅπως ἡ Φίτσοϋ - Στρήτ, ἢ ὁποῦδήποτε ἄλλου μέσα στὸ Λονδίνο.

Ἡ μούμια φαίνονταν νὰ κοιτάζει

τὰ παιδιὰ σὰν νὰ τὰ ρωτοῦσε: Τί ἤρθατε νὰ κάνετε ἐδῶ μέσα;

Γι' αὐτὸ ἓνα ξεφωνητὸ ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ στόμα τους, κι' ὁ σοφὸς βγάζοντας τὸ φακὸ ἀπὸ τὸ μάτι του, γύρισε πρὸς τὰ παιδιὰ, καὶ μὲ εὐγενικὰ καὶ εὐχάριστη φωνή — σὰν ἄνθρωπος ποὺ σπούδασε στὴν Ὁξφόρδη:

— Μὲ συγχωρεῖτε, τοὺς εἶπε, δὲν σὰς ἄκουσα.

— Ἐμᾶς μᾶς συγχωρεῖτε, εἶπε εὐγενικὰ ὁ Κύριλλος, ποὺ σὰς ἐνοχλοῦμε.

— Ἐλάτε πὶδ κοντά, εἶπε ὁ σοφὸς καὶ σηκώθηκε ὄρθιος. Χαίρομαι ποὺ σὰς βλέπω. Καθῆστε. Σταθῆτε μιὰ στιγμὴ ν' ἀδειάσω τίς καρέκλες.

Ἐτοίμασε μιὰ καρέκλα καὶ κοίταξε τὰ παιδιὰ χαμογελώντας, μέσα ἀπὸ τὰ μεγάλα γυαλιά του.

— Μᾶς μιλάει σὰ νάμαστε μεγάλοι, ψιθύρισε ὁ Ρόμπερτ.

— Σοῦτ! εἶπε ἡ Ἀνθέα σιγά. Δὲν εἶναι εὐγενικὸ νὰ μιλάμε μυστικὰ μπροστὰ σ' ἄλλους. Ἐλα, Κύριλλε, μίλησέ του.

— Μᾶς συγχωρεῖτε γιὰ τὴν ἐνόχληση, εἶπε ὁ Κύριλλος μὲ εὐγένεια. Χτυπήσαμε τρεῖς φορές τὴν πόρτα, μὰ δὲν μᾶς εἶπατε οὔτε «περάστε», οὔτε «φύγετε κι' ἔλατε ἄλλῃ ὥρα», ἢ ὅτι δῆποτε ἄλλο λέει κανεὶς δταν τοῦ χτυποῦν τὴν πόρτα. Ὅμως ξέραμε πὼς εἴσατε μέσα, γιατί, ἀνεβαίνοντας ἀκούσαμε τὸ φτέρνισμά σας.

— Δὲ μ' ἐνοχλήτε καθόλου. Καθῆστε, παρακαλῶ, εἶπε ὁ σοφὸς.

Καὶ ἄρχισε νὰ ἀδειάζει ἄλλες τρεῖς καρέκλες, καὶ ν' ἀκουμπᾷ τὰ πράγματα στὸ πάτωμα. Ἡ πρώτη καρέκλα ἦταν γεμάτη ἀπὸ μικρὰ τοῦβλα ποὺ εἶχαν ἀπάνω τους — σὲ κανονικὲς σειρές — σὰν ἀποτυπώματα ἀπὸ πατήματα πουλιῶν ἅμα τὰ τοῦβλα θὰ ἦταν φρέσκα. Ἡ δευτέρη καρέκλα εἶχε πάνω ἓνα σωρὸ πέτρες καὶ χάντρες στοργυλές, καὶ ἡ τρίτη, ὅλο σκονισμένα χαρτιά.

Τὰ παιδιὰ καθῆσαν.

— Ξέρουμε πὼς εἴσατε ἓνα πολὺ πολὺ σοφὸς ἄνθρωπος ἀρχίσε νὰ λέει ὁ Κύριλλος. Ἐχουμε στὰ χέρια μας ἓνα φυλαχτό, καὶ θὰ θέλαμε νὰ μᾶς διαβάσετε τὴ μαγικὴ λέξη ποὺ γράφει ἀπάνω σ' αὐτό. Τὰ γράμματα δὲν εἶναι οὔτε Λατινικά, οὔτε Ἑλληνικά, οὔτε Ἑβραϊκά, καὶ οὔτε καμμιά ἄλλη γλῶσσα ἀπὸ αὐτὲς ποὺ ξέρουμε.

— Μὰ, ἂν ξέρετε τόσες γλῶσσες, θὰ πεῖ πὼς εἴσατε ἐξαιρετικὰ μορφωμένα παιδιὰ, εἶπε εὐγενικὰ ὁ σοφός.

— Ἀ, ὄχι! εἶπε κοκκινίζοντας ὁ Κύριλλος. Δὲν ἤθελα νὰ πῶ αὐτό... Αὐτὲς τίς γλῶσσες μποροῦμε νὰ τίς ξεχωρίζουμε μονάχα. Τίποτα ἄλλο. Ξέρουμε μόνο Λατινικά, κι' αὐτὰ, μετρημένα...

Ὁ σοφὸς ἔδγαλε τὰ γυαλιά του, καὶ γέλασε δυνατὰ καὶ τόσο παράξενα, ποὺ τὰ παιδιὰ σκεφθήκανε πὼς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲ θὰ γελοῦσε καὶ πολὺ συχνά.

— Καὶ βέβαια δὲ μπορεῖτε νὰ ξέρετε τόσες γλῶσσες, εἶπε. Μὲ συγχωρεῖτε, ποὺ φαντάστηκα τέτοιο ἀπίθανο πρᾶμα. Μὰ πές τε μου, ἀλήθεια, δὲν εἴσατε τὰ παιδιὰ ποὺ μένετε στὸ κάτω πάτωμα; Ναι, σὰς ἔχω δῆ. Ὡστε βρήκατε κατὶ ἀρχαῖο καὶ μοῦ τὸ φέρατε ἐπίτηδες γιὰ νὰ τὸ δῶ; Πολὺ εὐγενικὸ ἐκ μέρους σας. Δεῖξτε μου το! Θάθελα τόσο πολὺ νὰ τὸ δῶ!

— Πρέπει νὰ σὰς ποῦμε πὼς δὲ σὰς τὸ φέραμε μονάχα γιὰ νὰ τὸ δῆτε, εἶπε ἡ Ἀνθέα μὲ εὐκρίνεια. ἤρθαμε πὶδ πολὺ, γιὰ νὰ μᾶς διαβάσετε τὴ μαγικὴ λέξη...

— Ναι, εἶπε ὁ Ρόβερτος διακόπτοντας τὴν Ἀνθέα, καὶ σὰς παρακαλοῦμε νὰ μὴ θυμώσετε, ἂν πρὶν σὰς δεῖξουμε τὸ φυλαχτό...

— ...Σὰς ζητήσουμε νὰ μᾶς δώσετε τὸ λόγο τῆς τιμῆς σας πὼς θὰ κάνουμε τίμια συναλλαγὴ, συμπλήρωσε ἡ Ἀνθέα.

— Δὲν καταλαβαίνω τί θελετε νὰ πῆτε μὲ ὅλα αὐτὰ, εἶπε ὁ σοφὸς μὲ κάποια νευρικότητα.

— Ἀκούστε, εἶπε ὁ Κύριλλος. Ἐχουμε στὰ χέρια μας ἓνα φυλαχτό, καὶ κάποιος — ποὺ δὲν μπορῶ νὰ σὰς τὸν πῶ — μᾶς εἶπε πὼς αὐτὸ τὸ φυλαχτό, ἂν καὶ εἶναι μισό, θὰ μπορεῖ νὰ ἔχει μαγικὴ δύναμη ἂν μπορούσαμε νὰ διαβάσουμε τί γράφει πάνω σ' αὐτό. Αὐτὸς ὁ κάποιος, μᾶς εἶπε ὅμως, πὼς ἂν ἐσεῖς πῆτε μιὰ πὶδ μαγικὴ λέξη ἀπὸ αὐτὴ ποὺ θὰ διαβάσετε πάνω στὸ φυλαχτό, τότε αὐτὸ θὰ εἶναι ἄχρηστο. Γιαυτό, δώστε μας τὸ λόγο σας, σὰν τζέντλεμαν ποὺ εἴσατε — ἂν καὶ τὸ θεωρῶ περιττὸ ἐντελῶς τώρα ποὺ εἶδαμε μὲ ποῖον ἄνθρωπο ἔχουμε νὰ κάνουμε — δώστε μας λοιπὸν τὸ λόγο

σας, πὼς δὲ θὰ πῆτε μιὰ ἄλλη λέξη. Μποροῦμε νὰ βασιστοῦμε σὲ σὰς;

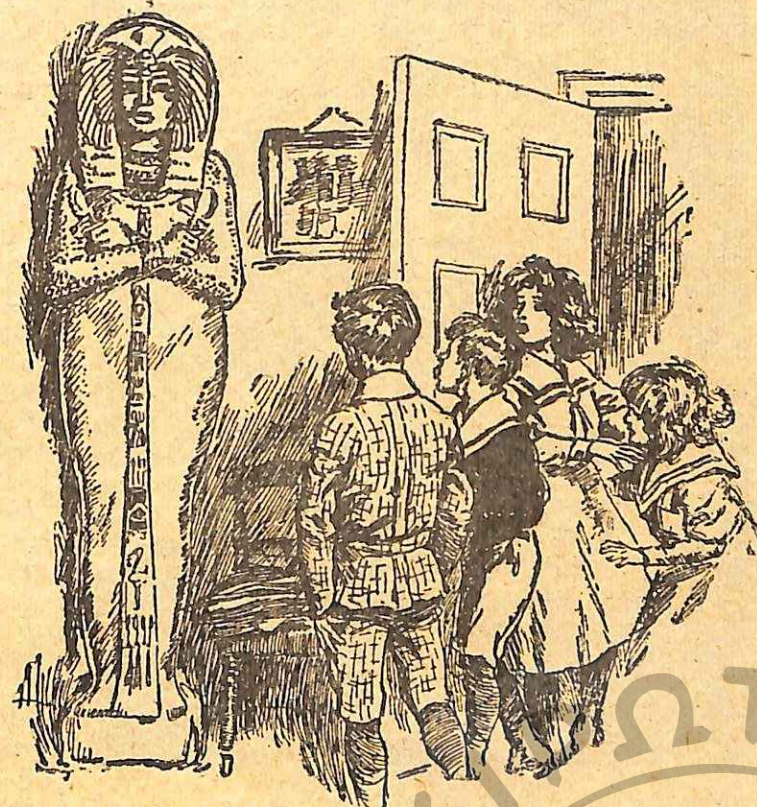
Ὁ σοφὸς ξανάβαλε τὰ γυαλιά του καὶ κοίταξε τὸν Κύριλλο.

— Μὰ, Θεέ μου! εἶπε τρεῖς φορές. Ποῖος σὰς τὰ εἶπε ὅλ' αὐτὰ;

— Δὲ μπορῶ νὰ σὰς πῶ, εἶπε ὁ Κύριλλος. Λυπᾶμαι, μὰ δὲ μπορῶ.

Κάποια παιδικὴ ἀνάμνηση φώτισε τὸ πρόσωπο τοῦ σοφοῦ, καὶ τὸν ἔκανε νὰ χαμογελάσει:

— Καταλαβαίνω, εἶπε. Εἶναι καλὴναι παιχνίδι ποὺ θὰ παίξετε; Σὰς δίνω τὸ λόγο μου. Μὰ ποῖος σὰς

Ἡ μούμια φαίνονταν νὰ κοιτάζε θυμωμένα τὰ παιδιὰ. (Σελ. 83, στ. β')

εἶπε αὐτὰ γιὰ τίς μαγικὲς λέξεις:

— Οὔτε αὐτὸ μποροῦμε νὰ σὰς τὸ ποῦμε, εἶπε ὁ Κύριλλος.

Ἡ Ἀνθέα βγάζοντας τὸ φυλαχτό, τὸδεῖξε στὸ σοφόν.

— Αὐτὸ εἶναι τὸ φυλαχτό, τοῦ εἶπε.

Ὁ σοφὸς τὸ πῆρε στὰ χέρια του μὲ εὐγένεια ἀλλὰ χωρὶς ἐνδιαφέρον. Ξαφνικά, ἀναστηλώθηκε δλόκληρος, σὰν κυνηγὸς μπροστὰ στὸ θήραμά του.

— Μὲ συγχωρεῖτε, εἶπε, μὲ ἐντελῶς ἀλλαγμένη φωνή. Καὶ κρατώντας τὸ φυλαχτό πῆγε κοντὰ στὸ παράθυρο.

Τὸ κοίταξε προσεχτικὰ. Τὸ γύρισε τὸ ξαναγύρισε. Ἐβλεπε τὸ φακὸ στὸ μάτι του, καὶ τὸ ξανακοίταξε.

Κανέναν δὲ μιλοῦσε. Ὁ Ρόβερτος

ἔκανε ἓνα μικρὸ θόρυβο μὲ τὰ πόδια του, κι' ἡ Ἀνθέα τὸν μάλωσε. Τέλος ὁ σοφός, παίρνοντας μιὰ βαθεῖα ἀνάσα εἶπε:

— Ποῦ τὸ βρήκατε αὐτό;

— Δὲν τὸ βρήκαμε. Τ' ἀγοράσαμε σ' ἓνα μαγαζί. Στὸ Τζάκκομο Ἀμπσάλωμ — ὄχι πολὺ μακριὰ ἀπὸ δῶ, εἶπε ὁ Κύριλλος.

— Δώσαμε 7 σελλίνια καὶ 6 πέννες γι' αὐτό, πρόσθεσε ἡ Ἀνθέα.

— Δὲν πιστεύω νὰ τῷχετε γιὰ πούλημα; εἶπε ὁ σοφός. Πρέπει νὰ σὰς τὸ πῶ. Ἐχει μεγάλη ἀξία. Δὲν σὰς τὸ κρύβω.

— Ναι, εἶπε ὁ Κύριλλος. Τὸ ξέρουμε καὶ γι' αὐτὸ θὰ τὸ κρατήσουμε. Δὲν τὸ πουλάμε.

— Τότε φυλάξτε το καλὰ, εἶπε ὁ σοφός στὰ παιδιὰ. Κι' ἂν ποτὲ ἀποφασίσετε νὰ τὸ δώσετε, μὴν τὸ κάνετε πρὶν μὲ εἰδοποιήσετε.

— Σὺμφωνοί, εἶπε ὁ Κύριλλος. Μὰ ἐμεῖς τὸ χρειάζεσθε γιὰ νὰ μεταχειριστοῦμε τὴ δύναμή του.

— Μοῦ φαίνεται, πὼς μπορεῖτε νὰ τῷχετε μονάχα σὰν παιχνίδι στὰ χέρια σας, εἶπε ὁ σοφός. Γιατὶ φοβάμαι πὼς ὁ καιρὸς τῆς μαγείας πέρασε.

— Δὲν ἔχετε δίκιο, εἶπε ἡ Ἀνθέα σοβαρά. Θάλλάξατε γνώμη, ἂν σὰς ἔλεγα ὅλα ὅσα γινώκανε στὴν ἐξοχή τις περασμένες διακοπές. Μὰ δυστυχῶς δὲ μπορῶ νὰ σὰς πῶ. Μπορεῖτε νὰ διαβάσετε τὴ μαγικὴ λέξη;

— Ναι, μπορῶ.

— Θὰ μᾶς τὴν πῆτε;

— Ἡ λέξη ποὺ γράφει πάνω, εἶπε ὁ σοφός, εἶναι «Οὐρ-Χέκαου-Σέτσεχ».

— «Οὐρ-Χέκαου Σέτσεχ»! εἶπε ὁ Κύριλλος. Σὰς εὐχαριστοῦμε χίλιες φορές. Καὶ πάλι μᾶς συγχωρεῖτε ποὺ σὰς χάσαμερῆσαμε ἀπὸ τὴ μελέτη σας.

— Κάθε ἄλλο, εἶπε ὁ σοφός. Σὰς συνιστῶ, ἀκόμα μιὰ φορά, νὰ προσέχετε πολὺ, αὐτὸ τὸ πολύτιμο φυλαχτό.

Τὰ παιδιὰ εἶπαν «εὐχαριστῶ» ὅσο μπορούσαν πὶδ καλὰ, καὶ κατέβηκαν τὴ σκάλα. Ἡ Ἀνθέα κατέβαινε τελευταία. Στὴ μισὴ σκάλα,

σταμάτησε και ξαναβέβηκε στο δωμάτιο του σοφού.

Η πόρτα ήταν ακόμα ανοιχτή. Ο σοφός στεκόταν απέναντί στη μούμια τόσο ακίνητος, που νόμιζες πως χρόνια δλόκληρα δε θαχε κουνήσει απ' αυτή τη θέση.

Εμφανίστηκε άμα η Άνθρα των άγγιξε με το χέρι της.

— Δεν πιστεύω να θυμώσετε και

να μου πείτε πως «αυτό δεν είναι δουλειά μου» μά, ήρθα να σας παρακαλέσω να φάτε λίγο. Δεν βρίσκετε και σεις πως είναι ώρα να σκεφθώτε το φαγητό σας; Ο πατέρας ξεχνούσε και κείνος καμιά φορά, να φάει, και η μητέρα μούλεγε να του το θυμίζω, αν έλειπε εκείνη από το σπίτι. Είναι πολύ κακό να μην τρώει κανένας στην ώρα του. Σκέφθηκα πως δε θα με παρεξηγούσατε αν σας το θυμίζω, γιατί εσείς βλέπω δεν έχετε κανένα που να το κάνει αυτό.

Η Άνθρα έρριξε μια ματιά στη μούμια. Αυτή βέβαια δε μπορούσε να θυμίζει στο σοφό πότε ήτανε ώρα για φαγητό.

Ο σοφός κοίταξε την Άνθρα για λίγο κι' ύστερα είπε:

— Ευχαριστώ, αγαπητό μου παιδί. Ήταν πολύ ευγενική η σκέψη σου. Πραγματικά δεν έχω κανένα να φροντίσει γι' αυτό.

Αναστέναξε και κοίταξε το κύο κρέας.

— Δε φαίνεται πολύ δρεκτικό, είπε η Άνθρα.

— Άς το φάω άμέσως πριν ξεχάσω πάλι, είπε ο σοφός.

Ενώ έτρωγε, αναστέναξε κάποιες φορές. Ίσως γιατί το κρέας ήτανε άνοστο, ίσως γιατί θα ήθελε να αγοράζε το φυλαχτό των παιδιών ή και ίσως γιατί από πολλά χρόνια τώρα, κανένας δεν ενδιαφέρθηκε αν έφαγε ή αν δεν έφαγε το φαγητό του.

Η Άνθρα πρόβλεπε τους άλλους ενώ μπαίνανε στο διαμέρισμά τους. Ευπνήσανε τον Ψάμμεντ, κι' αυτός τους έμαθε ακριβώς πως πρέπει να χρησιμοποιούν τη μαγική λέξη, για να κάνουν το φυλαχτό να μιλήσει.

(Ακολουθεί)

ΒΕΤΑ ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΤΑΝ ΗΜΟΥΝ ΠΑΙΔΙ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ

ΤΟΥ Κ. ΚΛΕΩΝΟΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

Σάν ελα τα παιδιά των παλιότερων καιρών, έτσι κι' εγώ, μικρός, περνούσα ώρες πολλές μέσα στο σπίτι, όχι βέβαια την άνοιξη ή το καλοκαίρι, αλλά τις ψυχρές μέρες του φθινοπώρου και το χειμώνα.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Η Μαρίκα θα γίνει σπουδαία ζωγράφος όταν μεγαλώσει.

φυσιογνωμία για μένα, τα ξεχώριζα όχι σαν άψυχα πράγματα αλλά σαν πράγματα ζωντανά. Και από μόνοι τους όμως τότε τα σπίτια, τουλάχιστον στις μικρές πολιτείες, είχαν μια αλλόκοτη ζωντάνια, είχε το καθένα τους κάτι το ξεχωριστό, δεν ήταν όμοια το ένα με το άλλο, όπως τα σημερινά σπίτια.

Στην τραπεζαρία περνούσα τις περισσότερες ώρες μου. Εκεί τρώγαμε, εκεί το πρωί όταν κατέβαινα από την κρεβατοκάμαρα για να πιω το «γαλατοκαφέ» μου, μ' έζωνε δάκρυο κι' έμπαινε μέσα μου η γλυκειά ζεστασιά από τη σόμπα που έκαιγε, εκεί έπαιζα σκάκι με την υπηρέτριά μας, και «σιδηρόδρομο» και «σπιτάκια», εκεί άκουα καμιά φορά τον πατέρα μου, το βράδυ να παίζει κανένα κομμάτι στο πιάνο, τραγουδώντας το κίβλας με μια σιγανή μουρμουριστή φωνή, εκεί, όταν έπαιρνε να νυχτώνει, στο φως της κρεμαστής λάμπας του πετρελαίου, άφου τελείωνα τη μελέτη μου, άνοιγα το «Είκοσακισχίλιαι λεύγαι υπό την θάλασσαν», ή το «Τύχαι τριών Ρώσων και τριών Αγγλων», ή κανένα άλλο μυθιστόρημα και βυθιζόμουν στο διάβασμα. Όταν λοιπόν έλεγα «τραπεζαρία», ή όταν σκεφτόμουν την τραπεζαρία, μονομιᾶς δλ' αυτά τα πράγματα, όλες αυτές οι ασχολίες, όλες αυτές οι χαρές έρχονταν στο νοῦ μου, εικόνες κι' αίσθηματά γέμιζαν την ψυχή μου, κι' αυτές οι εικόνες, κι' αυτά τα αίσθηματά ελα μαζί έπαιρναν σῶμα, σαν κάτι ζωντανό, και γινόνταν «ή τραπεζαρία».

Τό ίδιο και τ' άλλα δωμάτια κι' ή κάθε γωνιά του σπιτιού μας. Καθένα είχε τη δική του φυσιογνωμία, σαν κάτι τι ζωντανό κι' ιδιαίτερο. Η κρεβατοκάμαρα ήταν ή χαμηλή σιδερένια σόμπα που τη νύχτα, ύστερα από το φαγητό, μόλις έμπαινα με τον πατέρα μου και με τη μητέρα μου στο δωμάτιο, έδλεπα τη φωτερή κοκκινίλα της μες στο σκοτάδι. Ενώ με τύλιγε ή ζεστασιά ή χωμένη στην κάμαρα, τόσο πιο άπολαυστική, όσο πιο άγρια φυσιομα-

νούσε έξω ο αγέρας, και ήταν οι ιστορίες που μου διηγόταν ο πατέρας μου όταν πέφταμε στα κρεβάτια μας και που όσο κι' αν με μαγεύαν, σιγά σιγά ώστόσο ακουοντάς τις άποκοιμίσουν, και οι μακρές ώρες οι άξέχαστες, που σε καμιά άνάρρωση ή όταν καμιά μικροαδιαθεσία μ' ανάγκαζε να μείνω στο σπίτι, ξαπλωμένος στο κρεβάτι του πατέρα ή της μητέρας μου, έσκυβα άχόρταγα πάνω στις σελίδες κανενός μυθιστορήματος του Ίουλιου Βέρν.

Όλα τα δωμάτια των σπιτιών όπου πέρασα τα παιδικά χρόνια μου, τα θυμώμαι καθαρά, ένα ένα, σά να τ' έχω τώρα δά που γράφω μπροστά μου, και τις καμροῦλες και τις σοφίτες, και τις πιο μικροῦλες γωνιές. Εκείνη ή καμροῦλα με τα παλιοντούλαπα όπου έριχνε ή μητέρα μου ποιδς ξέρει τι άχρηστα πράγματα, πόσες μάχες δημοικες με γάτες δεν έκανα εκεί μέσα! Και το μικροῦλο χαμηλό δλοσκότεινο κελάρι, όπου με κλειδωσαν μια μέρα, για να με τιμωρήσουν το δίχως άλλο για κάποια πολύ μεγάλη «άταξία» μου, τί μεγάλος πόνος παιδικάτος που δε θα τον ξεχάσω ποτέ! Κολλητά στο κελάρι αυτό ήτανε ή στενή μικρή σκάλα που έβγαζε στη σοφίτα. Πῶς τη θυμώμαι και πῶς και τώρα καταλαβαίνω (τόρα το καταλαβαίνω ακόμα περισσότερο) την παράξενη γοητεία που είχε για μένα. Υπήρχαν εκεί μέσα, σ' εκείνη τη δίχως έπιπλα χαμηλοτάβανη φαρδιά κάμαρα, μερικές μεριές, κάτι περίεργα πράγματα όπου άνέβαινα και ψαχούλευα κάθε τόσο για να βρω κι' εγώ δεν ήξερα τί, όπου όμως μπορούσα και όπου πίστευα ότι θα βρισκα μια μέρα, το πιο παράξενο, το πιο θαυμαστό, το πιο μαγικό πράγμα, που ο νους μου δεν τόλπαθε, που ή φαντασία μου δεν τοῦδινε σχήμα και μορφή, και που ὠστόσο το άναζητούσα.

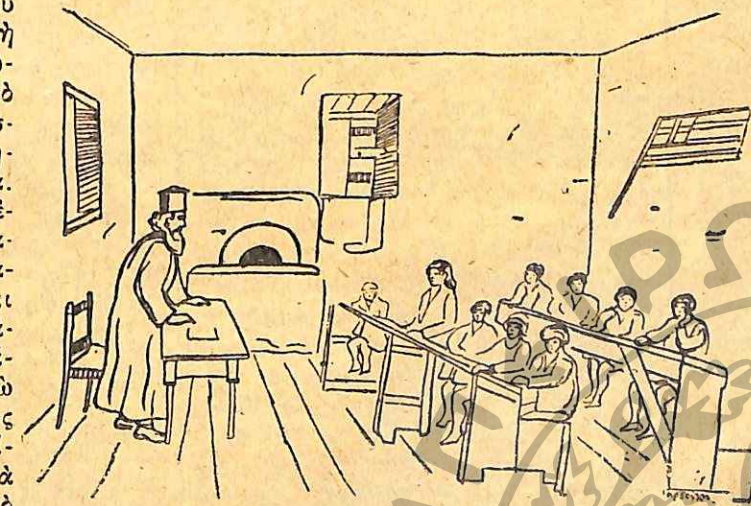
Ήταν και το σαλόνι, ή «καλή κάμαρα», με τις «καλές» καρέκλες και τις «καλές» πολυθρόνες. Αυτό όλες τις μέρες έμενε κλειστό και δεν άνοιγε παρά μονάχα τις γιορτές και μια μέρα τη βδομάδα, τη μέρα που ή μητέρα μου «δέχονταν». Εκείνη τη μέρα ή μητέρα μου βρισκονταν σ' άσυνήθιστη κίνηση. Δίσκοι με φυλτζάνια, με μπισκοτάκια και άλλα φαγώσιμα, πηγαινοέρχον-

ταν από την κουζίνα ή την τραπεζαρία στο σαλόνι, τα έπιπλα, τα χαλιά, ή σόμπα λαμποκοπούσαν από την πάστρα, κάθε τόσο άνοιγε ή έξωπορτα και έμπαινε καμιά πολύ καλοντυμένη κυρία. Άργά, όταν τέλειωνε τη μελέτη μου ή όταν σχολούσα από κανένα παιχνίδι, έμπαινα στο «σαλόνι». Οι πολύ καλοντυμένες κυρίες κάθονταν ένα γύρω, στις καρέκλες και στις πολυθρόνες και κουβέντιαζαν με τη μητέρα μου. Τις χαιρετούσα μια μιά, κι' εκείνες με χάζιδευαν, με ρωτούσαν για τα μαθήματά μου, μ' έκαναν καμιά φορά έρωτήσεις και δεν ήξερα τί ν' άπαντήσω, και τότε όλες με κοιτούσαν και μου χαμογέλουσαν γλυκά και ακόμα πιο γλυκά ή μητέρα μου. Όπως όλες οι άλλες κάμαρες, είχε και το σαλόνι μιάν ιδιαίτερη φυσιογνωμία, ήταν για μένα σαν κάτι τι ζωντανό... Και να λοιπόν, όταν ήμουν παιδί, γιατί τόσο άγαπούσα το «σπίτι»...

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΤΟ «ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ», ΣΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ

Μια από τις ὠραιότερες εικόνες του μεγάλου μας ζωγράφου Γκύζη

Σχολείο σ' ένα έρειπωμένο σπίτι της Χάλκης. (Ανέκδοτο σκίτσο της «Αθηνᾶς Ταρσούλη».)

είναι εκείνη που έχει τίτλο: «Τό Κρυφό Σχολείο». Μέσα σ' ένα φτωχικό κελλί, που το φωτίζει μόνο το τρεμουλιαστό φως του καντηλιού, πεντέξη Έλληνόπουλα, άλλα καθισμένα χέμω σταυροπόδι, άλλα όρθια, έχουν μαζευτεί γύρω από έναν γέροντα παπᾶ, που κρατάει ένα βιβλίο άπλωμένο στα γόνατά του. Ένα άλλο παιδί μεγαλύτερο, άκουμπισμένο στο μισόγερτο παράθυρο, κρυφοκοιτάζει έξω και άφουγκράζεται μήπως τυχόν ακούγονται τίποτε βήματα, μήπως τυχόν περνάει κα-

νείς απέξω. Γιατί τα παιδιά αυτά, τα Έλληνόπουλα ζουν κάτω από τη μαύρη τούρκικη σκλαδιά κι' έχουν έρθει στο γέροντα παπᾶ το σπίτι, νύχτα, κρυφά, με φόβο και τρεμούλα, για να μάθουν γράμματα, «γράμματα, σπουδάματα, του Θεού τα πράματα!»

Αυτό ήταν το «κρυφό σχολείο». Και το ζήσατε και σεις, τούτα τα χρόνια της καινούργιας σκλαδιάς μας, κάτω από τον Γερμανό, τον Ίταλο και τον Βούλγαρο. Γιατί και σεις στο σχολείο σας, τις λιγοστές ήμέρες που λειτουργούσε κάθε χρόνο, κρυφοκοιτάζατε μήπως περνούσε κανένας Γερμανός, την ώρα που ο δάσκαλος σας μιλούσε για την 25η Μαρτίου, και κλείνατε τα παράθυρα, όταν θέλατε να τραγουδήσετε τον Έθνικό μας ύμνο.

Τρία χρόνια! και σᾶς φάνηκαν ατέλειωτα! Λοιπόν για φαντασθήτε, πῶς τα Έλληνόπουλα της Δωδεκανήσου έκαναν τριανταπέντε δλόκληρα χρόνια κρυφό σχολείο, από τη μαύρη μέρα που οι Ίταλοι πάτησαν το πόδι τους στα νησιά τους, για να τα ελευθερώσουν τάχα από τη σκλαδιά των Τούρκων. Στην αρχή «οι ελευθερωτές» τους πήραν τα βιβλία τους, τους πήραν τα μαθητικά ηηλίκιά τους με το χρυσό και γαλανό έθνόσημο. Ύστερα τους πήραν τα σχολεία τους, και στο τέλος τους άπαγόρευσαν να διδάσκονται, ὡς και να μιλούν άκόμη τη γλώσσα τους!

Μά τη γλώσσα την ελληνική την είχαν βυζάζει τα Έλληνόπουλα της Δωδεκανήσου μαζί με το γάλα της μάννας τους. Κι' όπως οι πατεράδες τους δεν την έχασαν τετρακόσια δλόκληρα χρόνια, κάτω από τη σουλτανική σκλαδιά, και τη σπούδαζαν στα δ-πόγεια της εκκλησίας και

στο κελλί του μοναστηριού, έτσι και τούτα μαζεῦονταν με το δάσκαλό τους στις σπηλιές και στις ρεμματιές έξω από το χωριό τους, και μάθαιναν ποιά είναι ή ιστορία μας και ποιά είναι ή σημαία μας, και ποιδς είναι ο Έθνικός μας ύμνος. Ευπλόητοι γυρίζαν οι δάσκαλοι και οι δασκάλες, που οι Ίταλοι τους είχαν κόψει το ψωμί τους, γιατί ήθελαν να μείνουν Έλληνες, και ευπλόητοι πήγαιναν από το ένα χωριό στο άλλο για να κρατήσουν ψηλά την ελληνική ιδέα. Και

στis μεγαλύτερες πολιτείες, με κίνδυνο να τους βάλουν φυλακή, πρόσφεραν οι νοικοκυραίοι τα σπίτια τους, για να μαζεύονται κρυφά τα παιδιά και να κάνουν το ελληνικό τους μάθημα.

Κάθε πρωί, με σφιγμένη καρδιά, πήγαιναν τα Έλληνόπουλα της Δωδεκανήσου στο Ιταλικό σχολείο και μάθαιναν να γράφουν: «L'Italia è mia bella patria — Πατρίδα μου είναι η ωραία Ιταλία». Στο έξω-φυλλο όμως του τετραδίου τους, το κρυμμένο κάτω από το γαλάζιο ντύμα, έγραφαν: «Αγαπημένη μου Ελλάδα! μονάχα έσένα θ' αγαπάω!» «Έλληνας γεννήθηκα — Έλληνας θ' πεθάνω!»

Τριανταπέντε χρόνια κρυφά σχολείο! Έλληνικό βιβλίο δεν κυκλοφορούσε στη Δωδεκάνησο. Έλληνική επιγραφή δεν στόλιζε κανένα κατάστημα! Η Έλληνική γλώσσα δεν μιλιόταν πουθενά. Οι Ιταλοί έτριβαν τα χέρια τους. Ήταν βέβαιοι πως τα παιδιά της Δωδεκανήσου είχαν πια γίνει τέλεια Ιταλόπουλα. Πώς άλλη γλώσσα από την Ιταλική δεν γνώριζαν. Όταν, μία μέρα-μία άξεχαστη μέρα-έφτασε ως τα δώδεκα νησιά ο άερας της λευτεριάς, και ο «Αβέρωφ», το καράβι σύμβολο, έφερε ως εκεί το μήνυμα της πατρίδας. Και τότε, οι λιγοστοί καραμπινέροι κι' οι άλλοι γελοίοι Ιταλοί που είχαν απομείνει εκείπέρα, άκουσαν κατάπληκτοι τα παιδιά που τα νόμιζαν Ιταλόπουλα, τα παιδιά, που εκείνοι θαρρούσαν πως δεν γνώριζαν έλληνικά, να τραγουδούν με βροντερή, δλοκάθαρη φωνή τους στίχους του Έθνικού μας ύμνου, που λες κι' είναι γραμμένοι για τα Δωδεκάνησα:

«Αργιέ νάρθει εκείνη ή μέρα,
κι' ήσαν όλα σιωπηλά,
γιατί τάσκιζε ή φοβέρα
και τα πλάκων' ή σκλαβιά!»

Μα οι Ιταλοί αυτοί δεν ήξεραν το κρυφά σχολείο. Και δεν ήξεραν πως τα παιδιά της Δωδεκανήσου μάθαιναν εκεί, ότι όσο κι' αν άργουσε ή μέρα της λευτεριάς, κάποτε θάρχόταν, άρκει μέσα στην καρδιά τους να κρατούσαν πάντα ολοζώντανη την άγάπη για την Ελλάδα.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΑΝΑΜΝΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ

Μία ώρα ακόμα και θα σχολούσαμε. Το τελευταίο διάλειμα είναι πάντα διασπαστικό και τα παιδιά δεν έχουν διάθεση για παιχνίδια. Τα μικρότερα είχαν σχολάσει και μετς τριγυρίζαμε άραιά-άραιά στο μεγάλο προαύλιο, με τη σκέψη ολοένα στο κουδούνι. Πολλές στιγμές, όπως συμβαίνει με τα πράγματα που περιμένεις να γίνουν άμέσως, θαρρούσα πως ήχοσε, μα όχι, ή μεγάλη αύλη ήταν στην ίδια στάση, σαν ακίνητη, γνώριμη εικόνα του τοίχου.

Όταν, ξαφνικά, ταραζόμαστε. Ένας άπασιος ήχος, αστακμάτητος, κατέβαινε από τη Λεοντίτσα, μία στριγκλιστική φωνή σειρήνας. Τόν ήχο τόν γνωρίζαμε, τόν άκούγαμε κάθε φορά που έφτανε ή που έφευγε ή «Λούπα», το πλοίο της συγκοινωνίας με τη Ρόδο. Μα όχι τέτοιο, νά σ' εγγίζει τρόμο. Κάτι πολύ κακό θα συνέβαινε—κάτι πολύ καλό; Οι παρέες μαζεύτηκαν στην σκιά, γύρω άπ' τα σκαλιά του σχολείου. Μα τί να συνέβαινε;

Νά, ή διπλανή μας έκκλησιά χτυπά τις καμπάνες της. Κι' από τις άλλες έκκλησιές άκούγαμε τώρα χτυπήματα. Βιαστικά, σά χαρούμενα. Μα ή ταραχή μας, ο ήλιος που όλα τ' άκίνητοσε, το χτύπημα που είταν γρήγορο αλλά δεν τ' όφτερωσε καμιά πνοή, κι' έμοιαζε σαν ένα τρέξιμο τρελλού, δεν μάς άφηναν να μαντέψουμε ότι αυτό που συνέβηκε είταν ένα χαρμόσυνο γεγονός, ά, ένα πολύ χαρμόσυνο γεγονός!

Δέ θυμάμε να χτύπησε κουδούνι. Ο διευθυντής άφρησε τη σοβαρότητά του, ο δασκαλός μας έτρεξε από την άλλη μεριά που ήσύχαζε, και να που ήρθαν μπροστά μας κι' οι δύο, τόσο περίεργοι... Στο βλέμμα τους δεν είταν τόση ή ταραχή, όση ή λύπη. Δέ μπήκαμε σ' εύδες, άνεδήκαμε τίς σκάλες, τους τριγυρίσαμε. Κύριε...

Μας άφησαν, κάτι κοίταζαν—και μετς γυρίσαμε όλοι τ' όκεφάλι. Ένας καραμπινιέρος έρχόταν διασπαστικός. Γελούσε. Ανέβηκε λαχανιασμένος τα σκαλιά. Παραμερίσαμε. Μοφ φαίνεται πως άκούω το σύρσιμο των ποδιών πάνω στις πέτρες και τ' όμουρούριμά μας. Χαιρέτησε φασιστικά τ' όδιευθυντή, πήγαν κι' οι τρεις λίγο π' όπέρα.

Κοιτάζαμε τα πρόσωπα των δασκάλων. Τώρα ή όψη τους δεν έδειχνε διόλου ταραχή, ήταν νεκρώ-

σιμη. Τα χείλη τους πάσχιζαν να γελάσουν.

Πλησίασαν εύθους μπροστά μας. Όχρ'ός ό διευθυντής μας άνήγγειλε: —Ο πόλεμος τέλειωσε. Η Ιταλία κατέκτησε την Άδηςσυνία. Μίσθημα δέ θα γίνει. Πηγαίνετε.

Τ' ό πρόσωπο τ' ό Ιταλού έλαμπε σαν ένας άνόητος γλόμπος.

Οί μαθητές της έκτης τάξης, και στο δημοτικό και στο γυμνάσιο, έχουν πάντα μία ξεχωριστή αίγλη. Οί δάσκαλοι και ό καθηγητές τους συμπεριφέρονται άλιώτικα, μα προπαντός σκορπούνε σ' άλλα παιδιά μία έπιβολή, που τ' άπομακρύνει χωρίς να τους φαίνεται άδικο αυτό και να τ' άγεμίζει κακία—όπως άλλωστε κι' οι ίδιοι νοιώθουν να είναι διαφορετικά όντα από τους άλλους.

Τί μάς ένωσε κείνη τη μέρα και πλησίασαμε άμύλητοι κι' οι δύο τάξεις μαζί στον τοίχο της αύλης που έχει άπέναντί του την πρόσοψη τ' ό σχολείου μας; Τί σήμαινε άν κατέκτησε ή Ιταλία την Άδηςσυνία; Είμασταν πολύ μικροί, δεν είχαμε συνείδηση των πραγμάτων και δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε. Κανένας μας δεν μπορούσε να εξηγήσει, να πεί κάτι. Όμως π' ό πολύ μάς μιλούσε ή λάμψη τ' ό Ιταλού που άντιπαλούσαμε, π' ό πολύ μάς μιλούσε ή ώχρότητα των δασκάλων, π' ό πολύ μάς μιλούσαν οι καμπάνες κι' ή σειρήνα, που δεν έπαυαν.

Γύραμε κατάχαμα, στηρίζοντας τις πλάτες στο τοίχο. Έγώ ήμουν από τους πρώτους της μιάς άκρης. Όλη ή άτμόσφαιρα δονούνταν από τις άπαυτες καμπάνες, από τη σειρήνα που δεν έπαυε. Νά...

Σιγανό, σαν άδύναμο, ταραγμένο από τη συγκίνηση, έρχόταν από την άλλη άκρη ένα έλληνικό τραγούδι. Δέ θυμάμαι τώρα ποιό ήταν, ποιός άρχισε. Όμως θυμάμαι π' όλοι πλησίασαμε, θυμάμαι π' ό αρχίσαμε να λέμε όποιο τραγούδι για την πατρίδα ξεράμε. Με τους ήχους που έφλεγαν την πολιτεία, οι φωνές μας άπόμειναν σ' ένα.

Τ' ό ένα τραγούδι άκολουθούσε τ' άλλο. Π' ός βρέθηκε να ξερούμε τόσα πολλά. Η φωνή μας είταν χαμηλή, να την άκούμε καλύτερα. Άστραφτε μες στα χτυπήματα της καμπάνας, μες στο όδρλιασμα της σειρήνας που σπάρταζε άδιάκοπα.

Ένας άλαφρός θαλασσινός άνεμος σ' άν μύρωνε τ' ό γλυκειά, άνεπαίσθητη έξαψη που άισθανόμουν.

ΚΩΣΤΑΣ ΑΓΑΠΗΤΙΑΝ

ΘΕΛΕΤΕ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΠΩΣ... ...ΉΤΑΝ ΤΑ ΚΑΡΑΒΙΑ ΤΟΝ ΠΑΛΙΟ ΚΑΙΡΟ;

Τ' ό πρώτο «ύπερωκεάνειο» που κατασκευάστηκε για μακρινά ταξίδια και μάλιστα στους μυθολογικούς χρόνους είται ή περιλάλητη «Άργώ» που στην ναυπήγησή της έπιστάτησε ή ίδια ή Άθήνα. Ο Όμηρος δίνει μεγάλες λεπτομέρειες για τη ναυπηγική τ' ό καιρού τ' ό κι' άπ' αυτόν μαθαίνουμε τα έξης: Τα καράβια της όμηρικής έποχής είχαν σχήμα μισοφέγγαρου με μυτερή την πλώρη για να σκίσει τα κύματα και την πρύμη στρογγυλή και ψηλή, με τ' ό δοιάκι στην άκρη όπου καθόταν ο τιμονιέρης.

Τ' ό μείσινό μέρος τ' ό καραβιού τις περισσότερες φορές δεν είχε κατάστρωμα για να μη δυσκολεύονται οι κωπηλάτες, και για σ' άβούρα γέμιζαν τ' ό βάθος τ' ό με ξύλα και μεγάλες πέτρες. Άπό μέσα κι' άπ' έξω όλόκληρο τ' ό καράβι ήταν άλειμένο με πίσσα, γι' αυτό κίόλας οι άρχαίοι τ' ό όνόμαζαν **μαύρα** και **κυνονοπόρα**.

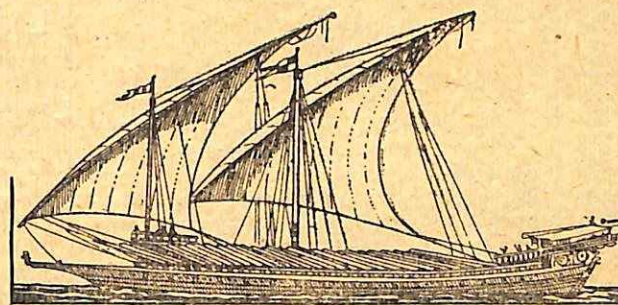
Στη μέση τ' ό καραβιού ήταν στημένο ένα μεγάλο κατάρτι που στεκόταν όρθό μόνα όταν τ' ό πλοίο άρμένιζε. Όταν όμως ήταν άραγμένο έβγαζαν τ' ό κατάρτι και τ' ό έγενναν έπάνω σ' ένα δικράνι που λεγόταν **ιστοδόκη** και ήταν στημένο κοντά στην πρύμη. Άπό τ' ό κατάρτι αυτό στην πολύ παλιά έποχή, μόνο ένα πανί κρεμόταν, που τ' ό άνοιγαν όταν φυσούσε π' όμος άέρας και τ' ό κατέβαζαν όταν ο άνεμος ήταν άντίθετος.

Όσο για τ' ό δοιάκι, αυτό ήταν όπως είπαμε στην πρύμη, στην πολύ άρχαία έποχή όμως βρισκόταν πλάγια από τ' ό ένα πλευρό και πολύ άργότερα τοποθετήθηκε πίσω στη μέση. Στο τιμόνι κοντά στεκόταν ο «κυβερνήτης» τ' ό καραβιού δηλαδή ο καπετάνιος όπως λέμε σήμερα, που έδινε οδηγίες στον πηδαλιούχο, στα πανιά και στα κουπιά και γι' αυτό έπρεπε να γνωρίζει καλά τις θάλασσες, τ' ό λιμάνια, τους άνέμους, τ' ό άστρα. Κάτω από τις άμεσες διαταγές τ' ό κυβερνήτης είχε τόν **κελευστή**, που με τη φωνή τ' ό έδινε στους κωπηλάτες τ' ό χρόνο. Άργότερα έπειδή τ' ό ταξίδια ήταν μακρινά και θ' άβόρχνιζε ο καμμένος ο κελευστής άν έδινε προστάγματα από τ' ό πρώ-

τός τ' ό βράδυ, άντικαταστάθηκε ή ανθρώπινη φωνή με ισόχρονα χτυπήματα ένός ξύλινου σφυριού. Σ' άλλα καράβια, π' ό εύθυμα, ο χρόνος κρατιόταν με λάλημα φλογέρας ή με ναυτικά τραγούδια, όπως τ' ό «Έγια μόλα, έγια λέσο» τ' ό δικό μας.

Τόν καιρό τ' ό Όμήρου, κάθε μεγάλο καράβι, κάθε **ναύς** είχε από είκοσι ως τριάντα κωπηλάτες μ' ό φορά δέ άναφέρεται και ένα καράβι με σαράντα κωπηλάτες.

Άργότερα, όταν τ' ό καράβια έγιναν μεγαλύτερα έμπαιναν από δύο και τρεις σειρές κωπηλάτες σ' ό κάθε πλευρό. Αυτά όνομάζονταν **πεντηκόντοροι** και όπως ήταν φυσικό, ήταν καράβια βαρεία και μεγάλα. Πρώτοι οι Κορίνθιοι, κατ' ό 700 π. Χ. ναυπήγησαν **τριήρεις**, δηλα-

Μία γαλέρα της ρωμαϊκής έποχής

με κουπιά. Οι κωπηλάτες άποτελούσαν τ' ό **τσόθρο** μ' ός γαλέρας και τις περισσότερες φορές ήταν ή βαρυνοιότες ή δυστυχισμένοι σκλάβοι, άνδρες και νέοι από χώρες που τις είχαν κατακτήσει οι Ρωμαίοι και που είχαν σκλαβώσει τ' ό παλληκάρια τους και τ' ό έβαζαν τώρα να τραβούν κουπί άλυσσοδεμένα. Άργότερα στις έποχές των διωγμών, έθριχναν και χριστιανούς στις γαλέρες, μόνον και μόνον γιατ' ό δεν ήθελαν ν' άρνηθουν την πίστη τους στον άληθινό Θεό.

Τα μεγάλα αυτά καράβια ταξίδευαν βέβαια και με πανιά και μερικά είχαν δυό κατόρτια, που στο καθένα κρέμονταν από τρία και τέσσερα πανιά. Όταν φυσούσε άέρας οι κωπηλάτες ξεκουράζονταν λιγάκι και άφηναν τόν άνεμο να οδηγεί τ' ό πλοίο, όταν όμως ήταν μπουνάτσα, τότε οι καμμένοι οι κωπηλάτες έσπλάνιζονταν τραβώντας τ' ό κουπί όρες όλόκληρες.

Όραία και γραφικά ήταν βέβαια τ' ό καράβια τόν παλιό καιρό, τί ιδρώτα όμως άπαιτούσαν για να κουνηθούν.

Ο ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ

ΜΑΡΤΙΑΤΙΚΑ

Τ' ό έξερε πως ή Άνοιξη άρχίζει στις 21 Μαρτίου στις 11.57 τ' ό πρωί; Καθώς ή ήμερα όλο και μεγαλώνει κι' ή νύχτα όλο και μικραίνει κατάφεραν να έχουν και οι δύο τους τ' ό ίδιο μήκος. Είναι ή **Ισημερία**, δηλαδή ή έποχή που ή ήμερα είναι ίση με τη νύχτα.

Έξερε ποιά όπωροφόρα άνθίζουν τόν Μάρτη;

Η **κεράσια** με τ' ό άσπρα της λουλούδια, που την έφερε από την Άσία στην Ευρώπη ο πλούσιος ρωμαίος Λούκιλλος. Την βόηκε στην πόλι της **Κερασούντας** στον Πόντο, όπου είχε πολεμήσει και νικήσει τόν βασιλέα Μιθριδάτη, και τ' ό ζουμερά φρούτα της τ' ό άρεσαν τόσο πολύ, ώστε την μεταφύτεψε στην ποτρίδα τ' ό. Η **δαμασκηνιά**, που κι' αυτή την έφερε από την Δαμασκό άλλος Ρωμαίος. Κάτω ο Κήνσος. Η **ροδάκινα**, που λέγεται χρυσόμηλον τ' ό περσικόν και μάς έρχεται από την Περσία και ή **ποδακινιά**, από τις άκτές της Κασπίας.

Ο ΑΝΑΝΙΑΣ

ΝΕΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΜΑΚΡΟΒΟΥΤΙ ΜΙΑ ΦΟΡΑ

Ο Μπλάκ Μπλέϊ, ένας νέγρος δικτώ χρονών από τη Νέα Ορλεάνη, διασκεδάει την παρέα του με τον εξής τρόπο: Από ένα μουράγιο που έχει ύψος τριανταπέντε μέτρα, πηδάει στο Μισισσιππί, το μεγάλο ποτάμι, με ρούχα, με παπούτσια και μ' ένα σάκκο στις πλάτες που είναι γεμάτος με πέτρες δώδεκα οκάδων. Το δικό του βάρος — γιατί είναι στρουμπουλός σαν βαρελάκι — και το βάρος που σηκώνει, τον βυθίζουν με αφάνταστη ταχύτητα μέσα στα νερά του ποταμού όπου και μένει κάπου τρία λεπτά. Κατόπι βγαίνει στην επιφάνεια, κολυμπάει γρήγορα κρατώντας στα χέρια του πολύχρωμα κοχύλια που ψάρεψε στα βάθη του Μισισσιππί και βγαίνει στην ξηρά εύθυμος και τραγουδώντας. Ο δόκτωρ Μίνεστον, γνωστός καθηγητής της Ιατρικής στην Αμερική, που τυχαία παρακολούθησε μία μέρα το μικρό νέγρο στα περιήγημα μακροβουτιά του, έμεινε κατάπληκτος και τον παρακάλεσε να πάει στο εργαστήριό του για να δει τους πνεύμονές του στις ακτίνες. Ο πατέρας όμως του Μπλέϊ, δεν θέλει να ανακατευθεί το παιδί του με γιστρούς και του άπογορεύει να επισκεφθεί τον δόκτωρα Μίνεστον. Έτσι ο Μπλάκ Μπλέϊ, εξακολουθεί να διασκεδάει τους φίλους του, αμέριμνος και χαρούμενος και στερεί την επιστήμη από μίαν εξήγηση που θα μπορούσε να δώσει για αυτό το σπάνιο — ίσως και μοναδικό — φαινόμενο στον κόσμο.

ΜΙΑ ΜΙΚΡΟΥΛΑ ΛΑΠΩΝΙΔΑ (ΣΤΑΡ)

Στη Λαπωνία, σ' ένα χιονοσκεπαστο πάντα σπιτάκι, ζει η Μαρίνα Όλνλιν-κα, έντεκα χρονών κοριτσάκι, που δεν είδε ποτέ τίποτε άλλο εκτός από τάρανδους, σημιόδες, δυο σκυλιά, τον πατέρα της και μερικούς γείτονες που κάνουν εμπόριο γουναρικών. Η Μαρί-

τίνα, δεν πήγε ποτέ της σχολείο γιατί αυτό και δεν ξέρει να διαβάσει. Μ' όλα αυτά όμως, το μικρό κοριτσάκι απαγγέλλει περίφημα, τραγουδεί, χορεύει και φτιάχνει θαυμάσιους στίχους. Μία κινηματογραφική αποστολή που πήγε στο χωριό της για να γυρίσει μία ταινία στα χιόνια, ανακάλυψε τη Μαρίνα Όλνλινκα κι έμεινε τόσο ικανοποιημένη από το καταπληκτικό ταλέντο της μικρής, που δεν έδωσε να υπογράψει μαζί της συμβόλαιο για πέντε χρόνια και για πολλές χιλιάδες δολάρια. Ο σεναριογράφος Έλμερ Κάμιντς, υποχρεώθηκε να γράψει σενάριο μέσα σε δυο εβδομάδες, που έμεινε η αποστολή σ' αυτό το χωριό, κατάλληλο για την Όλνλινκα. Τού χρόνου λοιπόν θα την θαυμάσουμε στην ταινία «Λαπωνικό άστρο», όπου η Μαρίνα χορεύει, τραγουδεί κι απαγγέλλει με έντελώς δικές της εμπνεύσεις. Στην Αμερική, όπου παρουσιάζονται μερικές δοκιμαστικές σκηνές απ' αυτή την ταινία, άφρασαν ικανοποιημένους και τους πιο δύσκολους κριτές.

Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Η Σουηδία, είναι ο παράδεισος των παιδιών, γράφει μία Άγγλική εφημερίδα. Και δεν έχει άδικο. Γιατί τα παιδιά εκεί όχι μόνο παίρνουν μία εξαιρετική μόρφωση απ' το δημοτικό ακόμα, αλλά κάθε σχολείο έχει και το θέατρό του, τον κινηματογράφο του, τα παιχνίδια του και τις τεράστιες βιβλιοθήκες του που είναι προσιτές σε κάθε παιδί. Ο μαθητής λοιπόν δεν έχει κανένα λόγο να βαρύνεται το σχολείο. Έτσι τον περασμένο μήνα δόθηκε μία θεατρική παράσταση στο μεγάλο θέατρο «Ηλέκτρα» από τους μαθητές της Κλάρενς Σκούλ, με τον «Άμλετ» του Σαίξπηρ, διασκευασμένο για τα παιδιά από την κυρία Λεονόρα Σάξ. Στην παράσταση αυτήν πήραν μέρος είκοσιπέντε παιδιά περίπου, ηλικίας όλα δικτώ-δεκαπέντε ετών. Το ρόλο του

Άμλετ, τον έπαιξε ένα ελληνόπουλο, ο Χριστιανός Παπαλεξίου, που μένει μόλις στη Σουηδία με την οικογένειά του από πολλά χρόνια. Ήταν δέ τούση ή επιτυχία του, που οι τοπικές εφημερίδες δεν έδισαν να τον παραβάλουν με τον περίφημο Άγγλο ήθοποιό Χίν, που για πρώτη-πρώτη φορά έπαιξε τον Άμλετ. Ο Χριστιανός Παπαλεξίου είναι δεκαεπτά χρονών και τ' όνειρό του είναι να έρθει στην Ελλάδα. Και το όνειρο αυτό ελπίζει να το πραγματοποιήσει το ερχόμενο καλοκαίρι.

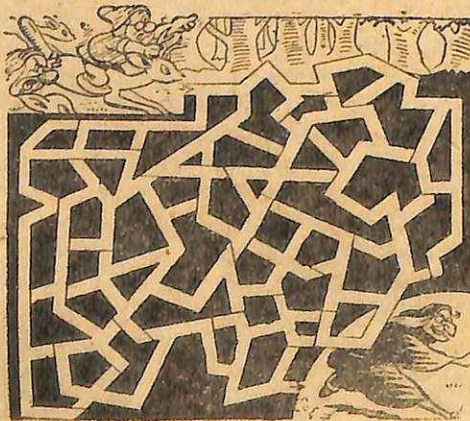
ΕΝΑΣ ΝΕΑΡΟΣ ΜΙΜΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ένας νεαρός Αυστραλός, ο Νάτλ Πάρκερ, ενιά χρονών, κατέχει σήμερα το ρεκόρ της απομιμήσεως των ζώων. Σε μία σχολική παράσταση, κατόρθωσε να κρατήσει επί δύο συνεχείς ώρες, ένα πολυπληθέστατο άκροατήριο σε αφάνταστο ένθουσιασμό. Στην πρώτη πράξη, μιμήθηκε τον καυγά των σκυλιών που μαλώνουν για ένα κόκκαλο. Στη δεύτερη, τις κόττες όταν γεννούν τ' αυγά, τα κοκκόρια που προμηνούν την αλλαγή του καιρού, τους δίνοντες, τις πάπιες και τις χήνες. Η τρίτη όμως πράξη ήταν το αποκορύφωμά του, όταν η σκηνογραφία της σκηνής παρουσίασε άξαφνα ένα ανοιξιάτικο πρωινό, με δέντρα, με ρυακιά και με λουλούδια. Το μικρό παιδί, ντυμένο σε βοσκός και ξεπλωμένο ανάσκελα κάτω από ένα δέντρο, άκουγε την συμφωνία των πουλιών, που την έκανε ο... ίδιος. Έκανε τ' αηδόνι, τον κορυδαλλό, το καναρίνι, τον κότσυφα, το σπουργίτι, μιμήθηκε το γλου γλου των περιστεριών πάνω στις πρωινές στέγες και τέλος η αυλαία έκλεισε, με ακατάπαυστα χειροκροτήματα και μίσις. Ο Νάτλ Πάρκερ, είναι ένας απ' τους καλύτερους μαθητές και λατρεύει τ' αρχαία ελληνικά. Και παρ' όλη τη μικρή του ηλικία, ξέρει απ' έξω πολλά κομμάτια από τον Όμηρο. Γι' αυτό είναι και το πιο αγαπημένο παιδί της περιφέρειας.

Ο ΡΕΠΟΡΤΕΡ

ΜΙΚΡΟΙ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ

1. ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ

Η κακή μάγισσα της Χιονάτης κυνηγιέται από τους επτά νάνους. Πώς τα κατάφερε και βγήκε δίχως να περάσει δυο φορές από τον ίδιο δρόμο;

2. ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ο Γιάννης ένα χωριόπουλο, πάει στο σταύλο να φέρει γάλα απ' τον μεγάλο κάδο. Έχει μαζί του δύο κανάκια, που το ένα χωράει 5 οκάδες και το άλλο 3 οκάδες.

— Τέσσερις οκάδες μου χρειάζονται, του λέει η μητέρα του. Ούτε πάρα πάνω ούτε πάρα κάτω. Κατάφερε να το μετρήσει με τα κανάκια που έχεις.

Πώς τα μετρήσε ο Γιάννης;

3. ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ;

Δεν ξέρουμε ποιά τις επτά τον είδε μωρό. — Τ' όνομά του χρησιμεύει σήμερα για επίθετο. — Δεν είδε ποτέ του τίποτε απ' όσα λέει.

ΛΥΣΕΙΣ

του 5ου φύλλου.

1. **Μαγική Εικόνα.** Η καλή νεράιδα σχηματίζεται από τα κλαδιά του δέντρου, πάνω από το κεφάλι του Πιπίνου άριστέρα.

2. **Οι ανακατεμένοι τίτλοι.** Ο μικρός λόρδος, Το νησί των θησαυρών. Για την πατρίδα. Η σφιγγα των πάγων, Τα μυστικά του βάλτου. Ο Έλβετος Ροβινσόν, Χωρίς οικογένεια, Από την γη στη σελήνη.

3. **Ποιος είναι;** α) Ο Ιούλιος Καίσαρ, β) Ο Ηρόδοτος.

4. **Εικονογραφημένα Σταυρόλεξα:** Οριζοντίως: 1. Τένεδος, 2. Αλάτι, 3. Ίασις, 4. Ω, 5. Άτι, 6. Ηνίοχος. Καθέτως: 2. Έλλη, 4. Ναι — ψί — Έλα — ό, 6. Δας — άχ, 7. Ότι — τό, 8. Σισώης.

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

(ΑΠΑΡΑΒΑΤΟ: για να δημοσιεύονται τα κομμάτια στην Σελίδα Συνεργασίας πρέπει να είναι γραμμένα από τη μιά μόνο όψη του φύλλου).

ΣΤΗΝ ΜΥΓΔΑΛΙΑ

Γιατί, μικρή άμυγδαλιά, γλυκοχομογελάς και τ' άνθη σου τα ροδαλά στην μπόρα τα σκορπας;

Δεν συλλογίστηκες τρελλή τάγέρι του χειμώνα ούτε το κρύο το βαρύ ούτε το χιόνι άκομα;

Ο ήλιος μ' ή ξεγελά και μ' ηλιοχουμίζει και στο Φλεβάρη τ' άνθια σου ποτέ μ' ή χαρίζεις

Γιατί είν' αυτός που το κλαδί μπουμπουκί σαν άνθισαί θα το τραβήξω με όρμη κι' εύθως θα το μαδήσω.

Τρεχαντήρι

◎◎

ΝΥΧΤΑ

Βασιλεύει ησυχία. Με το λεπτό της περπάτημα πλησιάζει. Δεν βιάζεται. Μ' μικρά μικρά βήματα έρχεται δλοένα και πιο κοντά. Απλώνει παντού τα πέπλα της.

Βασιλεύει ησυχία. Μόνο που και που ή γλυκειά φωνή ενός αηδονιού διακόπτει την γύρω γαλήνη. Τώρα την βλέπω πιά καλά. Είναι ή βασίλισσα Νύχτα. Για συνοδό της τ' όλόγιομο φεγγάρι. Ολόμαυρο φοράει φόρεμα στολισμένο μ' ολόλαμπρα άστέρια και οι πτυχές του πέφτουν πλούσιες τριγύρω. Διαμαντένια κορώνα φοράει στο κεφάλι και μαύρος πέπλος πέφτει ξωπίσω της. Περνάει από κοντά μου. Τ' άστέρια λαμπυρίζουν επάνω της και την κάνουν να μοιάζει σά θεά.

Προχωρεί, δλοένα προχωρεί μπροστά και πιστό τρέχει πίσω της τ' άσημένιο φεγγάρι... Τώρα απομακρύνεται. Μόλις μπορώ πιά να την διακρίνω. Βασιλεύει ησυχία. Τ' όλόγιομο φεγγάρι σιγά-σιγά χλωμαίνει. Τα δόλοαμπρα άστέρια του φορέματός της, ένα ένα τρεμοσβίνουν και χάνονται. Η Νύχτα φεύγει μακριά...

Κι' ενώ το φεγγάρι χλωμαίνει, δλο και χλωμαίνει, τόσο που δεν διακρίνεται πιά, ή Ημέρα προβάλλει δλόαμπρα.

Εημερώνει...

Μαύρο Βέλος

◎◎

ΓΛΑΡΟΙ...

Λευκός, κατάλευκος, άνοιγε τις τρανές φτερούγες του, σπαθίζοντας τον άέρα. Πότε, πότε, βούταγε ίσα κατακόρυφα στη θάλασσα για να πιάσει κα-

νένα ψάρι, πότε πάλι υψωνόταν άπάνω ψηλά στα ούρανια. Άλλοτε πάλι με κραξίες χαράς πέταγε πέρα στα βράχια, στη φωλιά του, ν' άνταμώσει τα μικρά του και να τους δώσει τροφή. Και ξανάφευγε σέ λίγο, άπλώνοντας το σαιτένιο κορμί του στον αϊθέρα, για ν' άρχισαί πάλι τις βουτιές στη θάλασσα, π' άπλώνονταν κάτω γαλαξοπράσινη, φανταχτερή...

Τόν παρακολουθούσα τρεις μήνες μαζί με το κοπάδι του να πηγαινόρχε-

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Στη βούση της Νίκης.

ται, και τον μακάριζα για την άνησυχή μ' εύχάριστη ζωή του. Σεχώριζε απ' τ' άλλα γλαροπούλια, γιατί ήταν πιο επιβλητικός, πιο μεγάλος, πιο όμορφος. Σεχώριζε απ' το μεγαλόπρεπο πέταγμα του. Για να πούμε την αλήθεια το κοπάδι του ήταν μικρό. Το άποτελούσαν ως είκοσι γλάροι. Έτσι ήταν άκόμη εύκολότερα να ξεχωρίζει εκείνος...

Μά μία μέρα δεν τον είδα. Δεν είδα να σπαθίζει χαρούμενα τον άγέρα... Πήγα έψαχνα στα βράχια, και τον είδα κάπου κει σέ μιά σχισμάδα κοκκαλισμένο... Είχε πεθάνει!

Του άνοιξα ένα λάκκο και τον έθαψα. Κοιμάται τώρα τον αϊώνιο ύπνο και δεν θα ξανανοίξει τα μάτια του...

Τώρα όταν το άνοιξιάτικο έκαμα άγάλια-άγάλια σπάει στα βράχια, όταν τ' όλόδροσο άγέρι του πιάζει σκορπάει εύωδιές στην πλάση. ή σκέψη μου πέταει πέρα στο νησί του Αιγαίου, σ' ένα άνοιξιάτικο πρωινό, που είδα τον γλάρο μου, σέ κάτι βράχια μόνο του κοκκαλισμένο...

Κώστας Θρύλος

◎◎

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗ ΔΙΑΠΛΑΣΗ

Εκίνησα μίαν όμορφη Ροδαυγή για το γραφείο της γιαγιάς Διάπλασης, οιοτοραγουδούδα του Τραγούδι της Λευτεριάς.

Στο δρόμο συνάντησα ένα χαριτωμένο φλύαρο Σπουργίτι που δέχτηκε

μ' εύκολία να με συντροφέψει. Στα χέρια κρατούσα πολλά Άγριολούδα και Έντελβάρς για να τα προσφέρω στη γιαγιά Διάπλαση. Φτάνοντας στα γραφεία συνάντησα ένα ξαίερατικά εύγενικό νέο, που με χαιρέτησε με μία υπόκλιση λέγοντας δυο λέξεις μόνο: Ξανθός Ίπ-πότης. Λίγο παράμερα μ' ένα στυλό στο χέρι και με ένα μάτσο χαρτιά στη μασχάλη καθόταν μία νόστιμη μικρούλα, που μου χαμογέλασε λέγοντας: Μικρή Λογοτέχνης. Πά, πά, Θεέ μου!!! Δεν πρόφτασα να προχωρήσω μισό βήμα και βλέπω μπρός μου ένα Χρυσό Λέοντα, να βαδίζει με το άργό και επιβλητικό βάδισμά του και να με χαιρετά κουνώντας την πλούσια χαιτή του. Τέλος ύστερ' απ' αυτή την τρομερή εμφάνιση, φάνηκε μία κοπέλλα με μακριά ξανθά μαλλιά και γαλάζια μάτια, που κρατώντας στο χέρι ένα ραβδί χρυσό και φορώντας ένα δλοπράσινο άραχινόφαντο φουστάνι πέρασε μπρός μου σαν άστραπή. Ρωτώ ποιά νάταν αυτή και δλοι μαζί μ' άπαντούν: ή Μικρή Νεραίδα.

Τώρα μπαίνει μία περσα μερικά μπουρδέλια που τα κρατούν οι νταντάδες τους άγκαλιά κι' αυτά φωνάζουν. «Μά νταντά, άσε μας μόνους μας να περπατήσωμε, άφου είμαστε οί: Φανταρός του 41, Γέρος του Μωριά και Τρελλό Ναυτάκι, κάνει να μ'ς κρατάς άγκαλιά; Τέλος με πλησιάζουν δυο παιδάκια και με ρωτούν. «Εσένα πώς σε λένε; Έμ'ς μ'ς λένε Άγκάθι και Λυκόπουλο, θέλεις νάρθης στή συντροφιά μας; Και γω χαρούμενη άπαντώ: Βέβαια θέλω νάρθω στή χαρούμενη τη συντροφιά σας, και είμαι ή

Προκομένη Τεμπέλα

◎◎

ΣΤΟ ΚΑΛΟ...

Ο ούρανος είναι μαύρος... Όλα τάχει σκεπάσει ή καταχνιά... Τα κύματα σπάνε στην άκρογαλιά. Πετούν άσπρους άφρους και γλείφουν τους βράχους σαν να θέλουν να τους λειώσουν. Πιο πέρα δυο μαντήλια άνερίζονται δυο ψυχές κλαίνε... Δυο μάνες εύχονται στο καλό...

Κι' από μακριά από το βάθος της θάλασσας φαίνεται ένα καράβι, ένα μαύρο σημάδι που δλο απομακρύνεται. Πάει σέ μακρινούς τόπους... Θά περάσει θάλασσες, ώκεανούς, τρικυμίες, θύελλες... Ίσως τα ναυτάκια να παλέψουν στον μεγάλο ώκεανό... Στο καλό...

Λυκόπουλο

◎◎

ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ...

Καθισμένη κοντά στο παράθυρο βλέπω τις τρελλές νιφάδες του χιονιού

να σκεπάζουν το κάθε τι. "Όλα είναι λευκά.

Με πλάκωνει όμως μια μελαγχολία. Δεν ξέρω τι θέλω. Παίρνω το εργοχείρό μου κι' αυτό το παρατώ. Χωρίς να θέλω ο νούς μου κάνει φτερά και πετά φτερουγίζει γύρω απ' τα περασμένα. . . "Ω! βρίσκομαι τώρα δέκα χρόνια πίσω. Είμαι καθισμένη στα γόνατά της μαμάς μου και βλέπω το χιόνι που αργοπέφτει. Έκείνη τη στιγμή ανοίγει η πόρτα και μπαίνει η γάτα νιαουρίζοντας. Πηδω κάτω κι' αρχίζω να τη χαϊδεύω. "Εκείνη όμως μου τραβά το φινόκιο. Βάζω τα κλάματα. «Μη κλαίς» μου λέει η μαμά μου «θα στον δέσω πιο όμορφα». Μου τόν δένει. Ευχαριστημένη αρχίζω να παίζω με την κούκλα μου. . .

"Ω! τα περασμένα, τα περασμένα! Σάφου ακούγεται η φωνή της μαμάς μου να με φωνάζει. «Ερχομαι» φωνάζω και πετιέμαι τρομαγμένη σά να ξυπνήσω από λήθαργο. Σταμάτησαν στη μέση οι όνειροπολήσεις μου. Κόπηκαν όπως κόβεται η κινηματογραφική ταινία. . .

Έντελβάρτ

ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ο Τάκης σ' ένα φίλο του: —Πες καμμιά κουταμάρα να τη γράψω στη Διάπλαση για Παιδικό Πνεύμα.

■ ■

Η μικρή Έλεντισσα στη μαμά της: —Που πάνε μαμά αυτοί; —Πάνε να στεφανώσουν τον Εύαγγελο Ζάππα.

—Και που είναι η νύφη;

Αργιολούλουδο

■ ■

Ο Πέτρος είναι στο σχολείο. Ο δάσκαλος του δίνει να ζωγραφίσει ένα τραίνο που ταξιδεύει επάνω στις γραμμές.

Μη ξεύροντας να ζωγραφίσει το τραίνο, ο Πέτρος ζωγραφίζει τις γραμμές μόνο. Τό παρουσιάζει στον δάσκαλο και εκείνος εκπληκτός τον ρωτά γιατί δε ζωγραφίζει το τραίνο.

—Ήταν άρχα και το τραίνο δεν μπορούσε να με περιμένει και έφυγε! άπαντα με άταρξία ο Πέτρος.

Υίος του Αίνου

ΟΙ ΛΥΤΕΣ ΤΟΥ 4ου ΦΥΛΛΟΥ

Κική Σιαντή, Νικ Γ. Κολυβάνας, Μωυσης Κ. Κωνσταντίνης, Αθήναι, Βασ. Χαλκίδης, Αθήναι, Διον. Ν. Β. Βέννος, Δημ. Β. Θεοδωρίδης, Ν. Σμύρνη, Προσκοπικό Σήμα, Μάχη της Πίνδου, Βαμβάκις, Τρεχαντήρι, Μελέτης Παπασιδέρης, Καλαμάκι, Όλγα Κυριακοπούλου, Αθήναι, Γ. Γρίσπος, Αθήναι, Κωτούλα Χ. Ζώνη, Ναύπακτος (3), Αγγελική Πρωτονοταρίου, Αίγινα (3).

Κληρώθηκε ο Δ. Βέννος και να περάσει από τα γραφεία μας να πάρει το βιβλίο του.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΘΗΤΕ τόμους

της «Διαπλάσεως» για να περνάτε ευχάριστα τις ώρες σας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ "ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ,"

Αθήναι, 88ος Αρσιτείδου 10
την 25ην Μαρτίου 1947

Και το φυλλάδιο τούτο είναι τόσο καθυστερημένο, που δεν μπορώ παρά να εκφράσω τη στενοχώρια μου. Η τυπογραφική άπαιξία και οι δυσχέρειες που είναι αναπόφευκτες για να βγαίνει ένα περιοδικό με τη μορφή που έχει σήμερα η «Διάπλασις» έγιναν άφρονη να έχω τόση καθυστέρηση. Σκέπτομαι όμως, όπως σάς έγραφα και στο προηγούμενο φυλλάδιο, να βγάλω ένα δυο τεύχη με διπλάσιες σχεδόν σελίδες για να αναπληρώσω και να συμπληρώσω φυλλάδια και τεύχη.

Ακόμα εφραμώζω και μερικές άλλες καινοτομίες εσωτερικές που κι αυτές φαντάζομαι, θα με βοηθήσουν να βρω το δρόμο μου και να μη με αναγκάζουν σε κάθε φυλλάδιο να δικαιολογούμαι.

Μέσα τόν τόσα παιδικά βιβλία που έχουν βγει αυτόν τον τελευταίο καιρό, ξεχωριστή συγκίνηση μου προκαλούν πάντα εκείνα που γράφθηκαν από συνεργάτες μου κι' από παλιά διαπλάσπουλα. Ο λιγιστός χώρος δεν μου επιτρέπει ν' αφιερώσω στο καθένα τα λόγια που πρέπει και που θ' αξίζουν. Ένα ωραιότατο βιβλίο που πρέπει άπαράιτητα να το έχει κάθε παιδική και σχολική Βιβλιοθήκη είναι ο τρίτος τόμος από το «Παιδικό Θέατρο» της κ. Αντιγόνης Μεταξά, της τόσο αγαπητής σας θείας Λένας της Ωρας του Παϊδιού. Η έκδοση έχει γίνει από τους «Φίλους του Βιβλίου», είναι εξαιρετικά φροντισμένη και στολίζεται με χαριτωμένες εικόνες.

Μια άλλη συνεργασία μας, η πασίγνωστη Ιωάννη δηλ. η κ. Πηνελόπη Σκανδάλη-Μαξίμου έβγαλε δυο βιβλιαράκια για τα μικρότερα αδελφια σας τον «Φουντούκο» και το «Αρκουδόπουλο». Εγώ διαβάζοντας τις άστειότητες περιπέτειες του Φουντούκου, που είναι σκύλος, καθώς θα καταλάβατε, γέλασα με την καρδιά μου. Φαντάζομαι πως το ίδιο θα γέλασε και σεις.

Και τώρα οι Διαπλάσπουλες μας. Η μία, η Αίνα Βλάχου, η παλιά μας Ροζελάντια έβγαλε μια έκτακτη εικονογραφημένη και θαυμάσια γραμμένη διασκευή του κλασσικού έργου του Μίλν «Πάλλι με τον Πούφ». Είναι κι' αυτή η ιστορία μιας άρκουδας, αλλά μιας άρκουδας ψεύτικης που της τυχαίνουν πολλές και μεγάλες περιπέτειες. Το βιβλίο προσορίζεται για μικρά παιδιά, αλλά με την ίδια ευχαρίστηση θα το διαβάσουν και τα μεγαλύτερα.

Η άλλη Διαπλάσπουλά μας είναι η Δήμητρα Πουλίτου, η παλιά Λευκή Καμέλια. Χρόνια ασχολείται να μαζεύει τραγούδια, παραδόσεις και παραμύθια του λαού μας. Μερικά από τα παρμύθια αυτά τα εξέδωσε τώρα σ' ένα κομψό βιβλιαράκι που σάς το συνιστώ κι' αυτό θερμά. Είναι το «Μια φορά κι' έταν καιρό».

Μ' ένθουσιασε το γράμμα σου Δόρ δε Βύρων κι' έλπιζω στο εξής νάσαι πιο τακτικός στην αλληλογραφία σου, άφου τόση χαρά μου δίνουν τα γράμματά σας. Καταλαβαίνεις τώρα γιατί πρέπει να είσαι φρονιμώτερος στις εκδρομές. Άλλοιώς θα σ' επισκέπτεται συχνά η . . . κυρία άσθένεια, όπως μου γράφεις. Μόνο που το στραγγούλημα

του ποδιού είναι άτύχημα και όχι άσθένεια.

Τό γράμμα σου, Μαγαθωνοδόρμε, που είναι ένας ύμνος στη νέα μου εμφάνιση, μ' ένισχύει στις προσπάθειές μου και στους κόπους μου να δώσω κάτι στα παιδιά μου, κάτι που νάναι πρόσδος, αλλά και να μην άπομακρύνεται από την παράδοσι που έχει τό περιοδικό. Και συ και οι άλλοι που μου εκφράζετε τόν ένθουσιασμό σας, ούτε μπορείτε να φαντασθήτε σε τί δαπάνες —πραγματικές —θυσιές— υποβάλλομαι για να έπιτύχω αυτό τό άποτέλεσμα. Γι' αυτό τό μία λέξη έχω να σάς πώ, ξεσπαθώνετε.

Τά ίδια έχω να πώ και σε σένα Αργιολούλουδο (έχω μπροστά μου τό γράμμα σου της 9 Φεβρουαρίου, καθυστερημένο όπως βλέπεις φοβερά) και σε σένα Γαλάτεια "Όνειρο.

Σάντα Λουκία, η άπαιξία, αλήθεια με άνεστατώσε γιατί μ' έβγαλε από τη σειρά μου. Τό θέμα που τίγεις για τό κομμάτι της Σελίδος Συνεργασίας είναι εύρητο. Ίσως γράψει γι' αυτό ο Φαίδων σε καμμία από τις Αθηναϊκές του Έπιστολές, "Όσο για τόν κρυπτογραφικό γόιφο συμφωνώ μαζί σου πως είναι μία άσκηση ένδιαφέρουσα και πρωτότυπη.

Πειρακτήριον, τήν καταλαβαίνω τή συγκίνησή σου, όταν όμως σκεφθής ότι όλοι στην Διάπλασι είναι μία οικογένεια, τότε θα πεισθείς ότι θα μπορείς να μου γράφεις έλεύθερα και όμορφα γράμματα.

Όμολογώ πως δεν άντέχω στο πειρασμό να δημοσιεύσω τό γράμμα της φίλης Σάντας Λουκίας. Ο θεός της της είχε πάει ένα εικονογραφημένο πολισέλιδο περιοδικό και ζητούσε να τήν γράψει συνδρομητή κι' αυτό. Ο πατέρας της, η αλησιμόνητη του 1918-1921 Αθήνη βγάζοντας ένα τεύχος της Διαπλάσεως του έλεγε: «Μπορείς νάχεις δίκιο γιατί τό περιοδικό αυτό περνά σε βάρος τό άλλα σας. Τούτη δώ όμως έχει με τό μέρος της μία ιστορία άπό τρεις γενεές και άπό δώ μέσα πέρασαν ό,τι έκλεκτό έχει να έπιδείξει η μορφωμένη έλληνική τάξη. Η «Διάπλασι» έχει λιγώτερες σελίδες, άλλ' αυτό τό χρωστά στο γεγονός ότι δεν έκαμε τό φύλλο της βιομηχανικό προϊόν κι' ακόμη στο γεγονός ότι ο πόλεμος στάθηκε σκληρός γι' αυτήν τή στιγμή που άλλοι θησαύρισαν. Μπορεί νάχη περισσότερες σελίδες τό περιοδικό πού κρατάς, τό περιεχόμενό του όμως θάναί μία κακότεχνη μίμηση εκείνου που έδημιούργησε η «Διάπλασις» μέσα σε έβδομηντα χρόνια. Ύστερα, η ευγνωμοσύνη μας στον Διευθυντή της που η ζωή του είναι σχεδόν δλόκληρη η νεοελληνική λογοτεχνία, πρέπει νάναι άπέραντη. Στά παιδιά της μένει με τό ξεσπάθωμα να τή μεγαλώσουν. Με τέτοιο συνήγορο μπορούσα να μη σε προτιμήσω και να μη σ' αγαπήσω όσο σ' αγαπήσα; Χρειάζεται τάχα να προσθέσω έγώ τίποτα;

Άπορρίπτονται:

Σουρρεαλισμός. (Θά ήθελα νάχα μάθει κι' εγώ αυτή τήν τέχνη για ν' άπαντήσω άνάλογα. Μά που δεν τήν έχω μάθει περιορίζομαι ν' άποτανωδω στο καλάνθι που είδε νάταν τόσο μεγάλο που να περιλάβη και όλα τα προύόντα του σουρρεαλισμού). Μετά τήν

Άπορρίπτονται:

Σουρρεαλισμός. (Θά ήθελα νάχα μάθει κι' εγώ αυτή τήν τέχνη για ν' άπαντήσω άνάλογα. Μά που δεν τήν έχω μάθει περιορίζομαι ν' άποτανωδω στο καλάνθι που είδε νάταν τόσο μεγάλο που να περιλάβη και όλα τα προύόντα του σουρρεαλισμού). Μετά τήν

μάχη (Ός σκέψη και φαντασία δεν είναι κακό, η έκτέλεση όμως τό κάνει, φοβερά πένθιμο).

Η Διάπλασις άσπάζεται τούς φίλους της Δόρδον Βύρωνα (ευχαριστώ για τις φροντίδες σου για τό λυσόχαρτο να στείλεις τρία σελλίνα αϊγυπτιακά). Δάφνην Σεργάνη (με συγκίνησαν βαθύτατα τό λόγια σου έλαβα τις 25.000) Α. Λεξάνδρα Βαλασάκη (έλαβα τις 1000 δρ. για τόν οδηγό). Μαγαθωνοδόρμον (αυτό τό ψευδώνυμο σου έδιάλεξα έλαβα τις 4.000) Πρασινομάτα (ευχαριστώ για τό καλά λόγια έλαβα τις 8.000). Τας Μυστίλογλου (η έγκριστις του ψευδώνυμου στοιχίζει δρ. 2.000. Έπομένως πρέπει να στείλεις τό αντίτιμο της έγκρίσεως και να μου γράψης πάλι τό ψευδώνυμο που προτείνεις). Ιωάννην Πάλλον (φύλλα έστάλησαν).

ΔΗΛΩΣΙΣ

Όλοι οι συνδρομητάι που έχουν ψευδώνυμο έγκεκριμένο για τό 1947 μπορούν να στέλνουν συνεργασία για τούς έβδομαδιαίους διαγωνισμούς (προβλήματα, μαγικές εικόνες κτλ.). Η συνεργασία θά συνοδεύεται και με τή λύση της, αυτός δε που θά τήν στείλη δεν έπιτρέπεται να λάβη μέρος και ως διαγωνιζόμενος.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

[ΣΥΝΕΧΕΙΑ 305ου Διαγωνισμού Λύσεων. Αι λύσεις του φυλλαδίου τούτου δεκταί έφ' όσον δεν θά έχουν δημοσιευθή].

83. Λογοπαϊκτικός Δεξιγράφος

Λύτα, νι και άλφα βάνει
Ο πιστός κοντά κι' εϋθύς
Μία πομπήν ακολουθείς
Με κερία και με λιβάνι.

Λυκόπουλο

84. Στοιχειόγραφος

Κάθε τι έχει τό δικό του
Τό καλό του ή τό κακό του,
Τ' άρχικό του τό πετάς;
Μείνε τότε όπου πατάς
Πρός τό έδω μην κάνεις ρούπι
Οά σε φάει τό κουνούπι!

Έντελβάρτ

85. Μεταγραμματισμός

Πόλη της Πελοποννήσου
Μά ένα της άν άλλαχτή
Κοίταξε μην πεταχτή,
Θά τή φας με τό τυρί σου.

Λυκόπουλο

86. Αναγραμματισμός

Ήσυχος, καλός έσϋ
Κι' εύκολα σ' άλλαζω λίγο
Τώρα εϋμ' έτοιμος να φύγω
Για του Αϊγαίου τό νησι.

Μακεδονομάχος

87. Αντιστραμένη Πυραμίδα

μετά Ρόμβον
* * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *

Όριζοντίως εκ των άνω άστερίσκοι και σταυροί: Στρατηγός του Μ' Αλεξάνδρου, άρχαίος λυρικός ποιητής εκ Μυτιλήνης, νήσος του Αϊγαίου, δηλητήριο, σύμφωνον.

Είς τόν Ρόμβον τόν όποιον άντιπροσωπεύουν οι σταυροί όριζοντίως και καθέτως τά αυτά. Η κορυφή είναι σύμφωνον και η δευτέρα λέξις σύνδεσμος.

Κορινθιακό Άκρογιάλι

88. Κρυπτογραφικός

123245678 = Ποταμός της Μ. Ασίας
24245678 = Δειλός, ύπουλος
345323 = Χώρα της Ασίας
476124532 = Περιοχή της Γαλλίας
52652478 = Μυθικός ήρωας
6752478 = Ποταμός της Ευρώπης
74712 = Έχει κάθε άνθρωπος
875712 = Άμαρτωλός πόλις.

Μακεδονομάχος

89-90. Άπροσδόκητον

1. Πότε ένα μικρό ψάρι τρέχει σε μιάν ώρα όσο και μιά φάλανα;
2. Ποιά πόλη της Ελλάδος είναι ιδανικός ένοικιστής;

Σάντα Λουκία

91. Διπλή Άκροστιχίς

Τά μέν άρχικά των κάτωθι ζητούμενων λέξεων άποτελούν Έλληνικήν νήσον, τά δε τέταρτα ιστορικήν πρωτεύουσιν:

1. Γάλλος ρωμαντικός ποιητής, 2. Παρ' άρχαίους υίος Θεού και άνθρώπου, 3. Περιοχή ήρωική της Πελοποννήσου, 4. Επίθετον δηλούν τόν γνωστικόν, τόν έχοντα φρόνησιν, 5. Όρος της Θεσσαλίας, 6. Χώρα της Μ. Ασίας.

Έντελβάρτ

92. Έλλιποσύμφωνον

ει - ευεα - υι

Άμαρυλλίς

93. Γρίφος

η + η ελ 1 ελ X
η + η ελ ελ

Χρυσός Λέων

ΛΥΣΕΙΣ

των Πνευματ. Άσκήσεων του φύλλου 47-48.

185. Πυραμίδα (πύρ, α, μύς). — 186. Νίσυρος-Σύρος. — 187. Πελαγονός-Πελαγός. — 188. Ο Ήρακλής, ή Ήρακλεια, τό Ήρακλείον. — 189.

Σ Ο Σ Α Ι Α
Σ Ο Σ Α Ι Α
Α Ε Ε Ο Ο Α Μ Η
Ν Ε Ν Ο Β Α Τ Α
Σ Σ Α Ν

190 ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΝ (ράσον, Τάρσεις, Έρις, Μάριος, Ίρις, σμαρίς, όναρ, νεοσός). — 191-155. Διά του Π: πόρτα, πρόσ, κόπος (ή πόρος), πάρος πάρος. — 196. ΑΡΧΗΓΟΣ-ΠΑΡΝΗΘΑ ΟΝΕΙΡΟΝ (ΑΠΟικία, ΠΑΝτά, ΧΡΕη, ΉΝΙος, ΓΗΡας, ΌΘΟνη, ΣΑΝδά-λια). — 197. Οδκ έπιθυμήσεις όσα τώ πλησίον σου έστι (ουκ έπί τη, μ' εις εις, ός, το πλ' εις ίον, σου εις τί).

Τό πρώτο καθήκον του καλού συνδρομητή είναι η έγκαιρη άνανέωση της συνδρομής του.

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Δέν δημοσιεύεται Άγγελία υπερβαίνουσα τούς δεκαπέντε στίχους και μόνον μία του καθενός εις κάθε φυλλάδιον. — Έως δέκα τό πολύ λέξεις με άπλά στοιχεία δρχ. 1000. Πέραν τών δέκα λέξεων, 100 δρχ. ή λέξις με άπλά, 150 δρχ. με παχέα και 200 δρχ. με κεφαλαία. Ο χωριστός στίχος δρχ. 500.

[Α — 30]

Σ υμφώως με τό άρχαιο ρητό σάς δίνω τό παρών. Μικρή Δογοτέχνης συμμαχούμε; Έξαιρετικό τό Σάν άποψ. Υίος του Αίνου

[Α — 31]

Η «Β-103» είναι παράνομη γιατί . . . κάνει αντίπραξη στον «Φίλ» (παράρτημα πάγου) χωρίς ειδική άδεια! Ροδουγή

[Α — 32]

Α γριοκάτσιο, σε τσάκωσα. Γνωρίζομαστε αρκετά, τί λές αλληλογραφούμε; Αφοβο Μάτι

[Α — 33]

Δ ιαπλάσπουλα-ες για χαρά. Από πότε η «Νύμφη του Πυρός» έγινε ΜΠΕΜΠΑ; (Α-6). Έντελβάρτ παιδί μου, θά μπορούσες να ζήσεις στο διαπλάσιακό κλίμα; Μαύρο Βέλος Μικρή Δογοτέχνης

[Α — 34]

Μ ε τή χαρραγή του β' Διαπλάσιακού μου χρόνου εύχομαι στον Διαπλάσιακό κοσμο εύτυχημένο τό 1947 (καθυσταρημιν). Άλληλογραφώ με τή Μεγάλη Τάξη. Δ)σις Δοξολά Σπυράντη, Αγίου Δημητρίου 99, Θεσσαλονίκη.

ΘΡΑΚΙΚΗ ΡΟΔΟΠΗ

[Α — 35]

Προκομένη Τσιμπέλα δέχομαι. Έλληνονοπούλα του Μετσόδου τί χαμπάρια; Λευκή Πεταλούδα ξέρω ποιά είσαι.

Μαύρο Βέλος

[Α — 36]

Γ ιατί τόση βιασύνη, Γελαστό Δογοτέχνη; Σε καλό σου! Πάντα δώ θάμαστα! Ροδουγή

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

έπαγεκδίδουν

σε ώραιούς όμοιόμορφους τόμους μεγάλου σχήματος, με πλουσιότατη εικονογράφηση και καλλιτεχνικά έξώφυλλα, δεμένους και άδետους.

τις περιφημες

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

της

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ως σήμερα

κυκλοφόρησαν:

Τό Δ Ε Ξ Χ Α Σ Τ Ο :

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

Τό συναρπαστικό μυθιστόρημα:

ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ

ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΟΚΤΟΝΟΥ

Τό εξαίσιο:

ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΧΩΡΙΣ ΟΝΟΜΑ

Και η θαυμάσια συλλογή:

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΚΑΙ ΑΔΔΑ

Τά ωραιότερα βιβλία

για τό Έλληνόπουλο.

ΤΟ ΣΗΜΑΔΙΑΚΟ ΠΑΠΑΚΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΞΕΝΗ ΓΙΑΤΡΕΙΑ ΤΟΥ

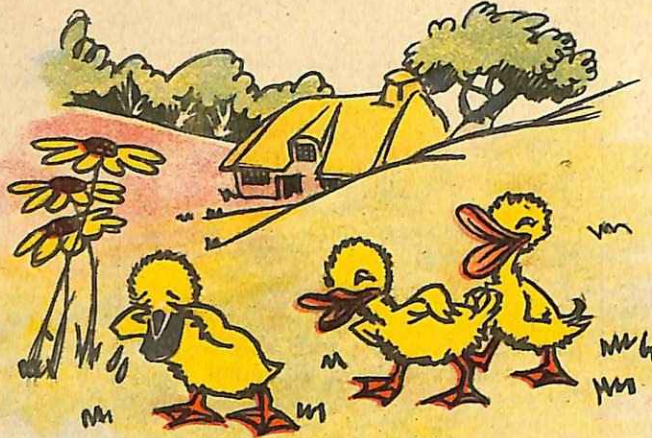
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

Α'.

Είδατε, ακούσατε ποτέ σας παπάκι με μαύρη μύτη; Κι' όμως, έτσι μαυρομύτικο σημαδιακό, γεννήθηκε τελευταία ένα από τα δώδεκα παιδάκια της Κυρά Παπίας, και η κατάμαυρη σαν τόν κόρακα μύτη του έκανε τόσο άσπρεια έντυπωση στ' αδερφάκια του, ώστε δεν το άφηναν ήσυχο στιγμή. Νά, μόλις το έβλεπαν να μπαίνει στο βάλτο για να κολυμπήσει σαν τ' άλλα το άρχιζαν: «Έ, έ! Μαυρομύτικο! να δούμε θ' άσπρίσει ή μύτη σου σήμερα με το μπάνιο; Βούτα τη, βούτα τη!» Και δόστου χάχανα, σκουνημάτα, τσιμπήματα, κυνηγητά. Τό σημαδεμένο παπάκι άναγκαζόταν τότε να βγαίνει από το νερό πριν της ώρας και να φεύγει τρέχοντας στο λειβάδι για να γλυτώσει από τα πειραχήρια. «Α, μά δεν ήταν ζωή αυτή! Κάτι έπρεπε να γίνει για να πάρει ή μύτη του ένα άλλο χρώμα της προκοπής, ένα χρώμα συνηθισμένο και όχι τόσο παράξενο, τόσο άσυνήθιστο για παπίσια μύτη όσο το μαύρο, και να ήσυχάσει το κακόμοιρο.

Έτσι και την ημέρα εκείνη βγήκε γρήγορα από τον βάλτο, έτρεξε μακριά, έκάθησε κι' άρχισε να κλαίει τη μοίρα του. «Άξαφνα όμως σήκωσε το κεφάλι του με θάρρος. Είχε θυμηθεί πώς ή μητέρα του κάποτε του είχε πει για έναν βάτραχο που ήταν πολύ σοφός και που όλοι εκεί πέρα ζητούσανε τη συμβουλή του όταν τύ-

χαινε να βρεθούν σε δύσκολη θέση. «Θά πάω κι' εγώ να τον ρωτήσω. Αυτός θα ξέρει να μου πει τί πρέπει να κάμω για ναλλάξω το χρώμα της μύτης μου!» είπε με απόφαση το μαυρομύτικο και ξεκίνησε τρέχοντας για το σπίτι του βατράχου. Είχε ένα καρδιοχτύπι καθώς πήγαινε!

Όταν έφτασε στον πρώσινο βάλτο στάθηκε στην όχθη και φώναξε ευγενικά: «Κύριε Βάτραχε, Κύριε Βάτραχε». Τίποτα όμως δεν σάλεψε. Ξαναφώναξε δεύτερη φορά. Μά πάλι κανείς δεν του άποκρίθηκε.

«Ω! σκέφτηκε τότε, άτυχος είμαι. Σίγουρα ό βάτραχος θάχει φύγει για τα ξείδι. Ίσως και να μην μένει πιά εδώ! Δεν άπελπίστηκε όμως και φώναξε για τρίτη φορά: «Κύριε Βάτραχε, είμαι εγώ, το μαυρομύτικο παπάκι του γειτονικού

βάλτου και σās παρακαλώ πείτε μου τί πρέπει να κάμω για να γίνει ή μύτη μου κίτρινη». Τότε επιτέλους είδε να βγαίνει από το νερό ένας χοντρός καταπράσινος βάτραχος με όλοστρόγγυλα μάτια. «Σ' άκουσα, του είπε σοβαρά. Μά δεν μπορώ τίποτα να σου πώ. Πήγαινε στο δάσος. Έκεί θα συναντήσεις ένα κοράκι πάνω σ' ένα δέντρο. Θα το ρωτήσεις κι' αυτό θα σου πει τί πρέπει να κάμεις». Αυτά είπε και πλούφ! έπεσε πάλι μέσα στο νερό.

(Άκολουθεί)

Η ΚΥΡΑ ΜΑΡΘΑ

Ο ΤΟΛΗΣ ΚΙ' Ο ΜΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ

